

SURÁNYI MIKLÓS

A HALHATATLAN EMBER

SZINJÁTÉK 3 FELVONÁSBAN

SZEMÉLYEK:

A KIRÁLYNÉ

GENOVÉVA, salernói grófnő

GALEOTTI Marzió

ILKUSCH Márton

MILIÓ

FŐUDVARMESTER

CSÁKY Antal gróf, testőrkapitány

A KIRÁLYNÉ VÉRTESHADNAGYA

FODOR prelátus, királyi titkár

BONFINI, történetíró

MAFFEO, milanói követ

DR. BOLLANI, Velence követe

QUERCY, francia követ

KARTAPHILUS, Galeotti famulusa

NARDELLA PERMESANA, Genovéva dajkája

ÖREG TESTŐR

FIATAL TESTŐR

KAPUŐR

UDVARLÓ LEÁNYKA

Főpapok, főurak, udvari emberek, apródok, katonák.

Idő: 1490.

Színhely: a bécsi Burg.

ELSŐ FELVONÁS.

Mathias Corvinus, a nagy magyar hódító már öt esztendővel ezelőtt elfoglalta Bécset, elűzte a császárt, beköltözött a Burgba, ahol feleségével, a gyönyörű nápolyi asszonnyal, Aragoniai Beatricével együtt berendezte a tizenötödik század legfényűzőbb és legnépesebb udvarát. Olasz és német tudósok, keleti mágusok, történetírók, művészek, muzsikuskok nyüzsögnek ezen a földi Olympuson, végnélkül való ünnepet ülve Beatrix udvarhölgyeinek ragyogó és léha seregével - valóban az újjáteremtett Olympus ez, amelyből csak az antik istenek halhatatlansága hiányzik. Az Olympus fölött azonban ma, hétfőn, 1490. április havának 5. napján beborult az ég, mert az istenek atyja, Mathias Corvinus nagybetegen fekszik hálósobájában. Mátyás régóta betegeskedik. Hiába erőlködnek körülötte olasz és német orvosok, hiába imádkozik érte a pápa, hiába tart vezeklést és körmeneteket Buda és Bécs népe, a király erői napról-napra fogynak. Az udvar reszket, hogy az Imperátor megtartja-e a szokásos hajnali kihallgatást, amelyre a trónteremben már gyülekeznek az érdekelt felek. Hajnali 5 óra van, amikor felgördül a függöny s láthatóvá lesz a középkori Burg lépcsőcsarnoka. Arany kandelábereken gyertyák pislognak, balra, elöl, a király lakosztályába vezető ajtónál két mozduatlan, nehéz fegyverzetű magyar vértetestőr strázsál. Balra a második ajtó a gárdakapitány szobájába vezet, e mögött márványkorlát húzódik keresztül a színen, eltakarja a földszintre lefutó lépcsőt s jobbról fölkanarodik a második emeletre, ahol a könyvtár és a csillagvizsgáló torony van. Hátról, a szín közepén óriás gótikus ablak, elöl, jobbra hatalmas márványfoglalatú ajtó, amely a trónterembe nyílik. A Burg órája ötöt üt s a halotti csöndben az óraharang kongására megrezzen a két ajtónálló testőr. Az ablakon át piroslik a hajnal.

ELSŐ JELENET.

Öreg testőr, fiatal testőr.

ÖREG TESTŐR: Hajnalodik.

FIATAL TESTŐR: Szép piros hajnal.

ÖREG TESTŐR: Hajnal vagyon.

FIATAL TESTŐR: Óra mulva örváltás ideje.

ÖREG TESTŐR: Kár. Legjobb szeretem, ha magam állok az ajtón.

FIATAL TESTŐR: Egész nap parádé. Éjszaka virrasztani. Sok. Letörök a derekam. A királynak is sok volt. Csaknem elhalt a misén.

ÖREG TESTŐR: Beteg a király. Alig bírták hazatámogatni.

FIATAL TESTŐR: Igaz lehet az, hogy megmérgezték?

ÖREG TESTŐR: Már régóta sínylődik. De most szent, hogy valamit etettek vele. Már ebéd előtt rosszul leve a király úr.

FIATAL TESTŐR: Éktelen haragra is lobbant.

ÖREG TESTŐR: Megcsörrentek az ablakok, akkorát kiáltott.

FIATAL TESTŐR: Az ebédet meg csak nézte.

ÖREG TESTŐR: De az olaszok azért éjfélig maskaráztak.

FIATAL TESTŐR: Nincs azok előtt semmi szent.

ÖREG TESTŐR: Csak legalább otthon volnánk Budán, ott mindjárt meggyógyulna. De itt még a levegő is rothadt... A várban csakúgy nyüzsögnek a kémek és árulók.

FIATAL TESTŐR: És mi magyarok alig vagyunk egy marékra való...

ÖREG TESTŐR: Ölegen vagyunk, öcsém, hogy szétüssünk közöttük.

MÁSODIK JELENET.

Előbbieket, kapuőr.

KAPUŐR *rémült képpel rohan fel a márványkorlát mögül s futtában lihegi:* Hej vitézek!

ÖREG TESTŐR: Állj! Ki vagy?

KAPUŐR: A Cilley-kaputól jövök.

ÖREG TESTŐR: Csönd! A király alszik. Mi járatban vagy?

KAPUŐR: Nem járt erre senki? Két néember-formájú kísértet?

FIATAL TESTŐR: Mi az, szellemek járnak?

KAPUŐR: A Cilley-folyosónál, ahonnan keskeny, görbe lépcső visz fel a király úr szobáihoz, két álarcos néember surrant be a kapun.

ÖREG TESTŐR: Hogy kerültek oda?

KAPUŐR: A földből nőttek ki. A kapu vasretesszel zárva, egyszerre csak csikordul az ajtó, a társam fölördít, lobogó skarlátvörös köpeny, fekete álarc suhan el közöttünk.

ÖREG TESTŐR: Elcsíptétek?

KAPUŐR: Utánna egy piciny, görnyedt vén szipirtyó, de úgy futott a lépcsőn!...

ÖREG TESTŐR: Tyűh, a keserves...

KAPUŐR: Utánna eredtünk, de az emeleti ajtón besurrantak és maguk után becsapták az ajtót. Ember fia meg nem tudta többé mozdítani.

ÖREG TESTŐR: Belülről bezárták.

KAPUŐR: Avagy elvarázsolták. Boszorkányok voltak, lidércclányok vagy kísértetek. Hol alszik a király?

ÖREG TESTŐR, *a fiatalhoz:* Nem mondtam? Kémek, orgyilkos méregkeverők!

FIATAL TESTŐR: Varázsló boszorkányok.

KAPUŐR: Hol alszik a király?

ÖREG TESTŐR: Ez a titkár, István apát szobája.

KAPUŐR: Bellebb?

ÖREG TESTŐR: Az üres. A harmadikban alszik a felség.

KAPUŐR: Akkor ott kell lenni a két boszorkánynak. Gyerünk be a király szobájába.

ÖREG TESTŐR: Baromállat vagy öcsém. Azt hiszed, csak úgy be lehet rontani? Oda eridj fiam, ott van a kapitány.

KAPUŐR: Csáky Antal önagyága? Jelenthetem neki?

ÖREG TESTŐR: Kell is, hogy jelentsd. Mink nem mozdulhatunk el.

KAPUŐR: Thűh, az istenfáját!

A kapuőr elszántan benyit a második ajtón. A két testőr sokáig egymás szemébe mered, végül a fiatal félénken megszólal.

FIATAL TESTŐR: Szellemek?

ÖREG TESTŐR, *dörmögve*: Méregkeverők. Skarlátvörös köpeny, fekete álarc.

FIATAL TESTŐR: Az olasz donnák mind álarcban járnak.

ÖREG TESTŐR: Félnék a becsületes magyar ember szeme pillantásától.

FIATAL TESTŐR: No, a király úr szereti az olaszokat.

ÖREG TESTŐR: Torkig vagyunk velük.

FIATAL TESTŐR: Hát miért tartja őket?

ÖREG TESTŐR: Miért? Hát nem az egész világ itt nyüzsög a várban? Sok országa van a mi királyunknak. Sok király felett ő a legnagyobb király... Az egész világ a miénk lesz, meglátod öcsém... Csak az egészséget félttem.

Kinyílik a kapitány ajtaja, szótlánul, mogorván kilép rajta Csáky Antal gróf, a gárdaezred parancsnoka. Szép, fiatal, barna magyar vitéz, akit Páduában és Firenzében jogi és bölcséleti tudományok doktorává avattak, Mátyás király harcaiban néhány súlyos sebet kapott, szelleme a platói akadémia ülésein finomult ki, erkölceit magyar matróna-anyjától örökölte, egy barbár hősből oltott humanista, aki nem veszi tréfára sem az Istent, sem a hazát, sem a szerelmet.

HARMADIK JELENET.

Előbbieket, Csáky gróf, majd királyi titkár.

CSÁKY: Benn van István úr, a titkár?

ÖREG TESTŐR: Parancsára, kapitány uram.

CSÁKY, *a kapuőrhöz*: Hívd ki, fiam, a tisztelendő urat.

KAPUŐR *bemegy a titkárhoz.*

CSÁKY: Nem láttatok semmit?

ÖREG TESTŐR: Éjfél óta egy lélek sem járt itt.

TITKÁR, *elegáns, fiatal magyar humanista pap, a renaissance pápai udvar violaszínű selyem-talárjában*: Jó reggelt, gróf úr... Rendelkezzék velem.

CSÁKY: A Cilley-kapu öre jelenti, hogy a csigalépcsőn két álarcos asszony suhant a felség hálóterme felé...

TITKÁR, *zavartan*: Semmi, semmi... Igen... Tudom... *Elvonja a grófot a szín másik oldalára.*
A Felség engedelmeivel... Semmi... Küldd el, Antal, a kapuőrt.

CSÁKY, *a kapuőrhez*: Nincs semmi baj, fiam, elmehetsz.

KAPUŐR, *elkullog a márványkorlát mögött.*

CSÁKY: A Madonna Diva?

TITKÁR: Nem. Nem a királyné van benn. Azaz, hogy nem tudom. De ne nyugtalankodjál.

CSÁKY: Az udvar tele van kémekkel...

TITKÁR: Oh, ne is gondold erre. Az Imperátort néha éjszakának idején is meglátogatják. Nem szabad, hogy megtudja valaki. Titok.

CSÁKY: Nekem tudnom kell, én felelek érte.

TITKÁR: Ne faggass, Csáky. Nem beszélhetek.

CSÁKY: Ki virrasztott a Felség ágya mellett?

TITKÁR: Milió és Ilkusch doktorok. Éjfélkor és két óra felé a királyné öfelsége látogatta meg. A Madonna kétszer is otthagya a bált, annyira nyugtalankodott.

CSÁKY: No, a bálban nem látszott meg rajta.

TITKÁR: Az orvosokat hajnaltájt elküldte a Felség... És ő maga kérte, hogy küldjék a... ne faggass Csáky, nem beszélhetek.

CSÁKY: Kaland?

TITKÁR: Nem volna csoda, ha a király úr vigasztalást keresne. Én meg tudnám érteni. Olyan árva és boldogtalan ő. De Madonna Diva Beatrice is nagyon boldogtalan.

CSÁKY: És Madonna Beatrice nem sejti a titkot?

TITKÁR: Isten ments! Az borzasztó baj volna.

CSÁKY: Vigyázz! A királynénak jó kémszolgálat van.

TITKÁR: Nekünk is, biztosítlak, Illustrissime.

CSÁKY: De a féltékeny asszony ösztöne megérzi...

NEGYESEDIK JELENET.

Előbbieket, apród, majd Beatrice és két udvarhölgy.

A trónterem mellett lévő ajtó felpattan és a királyné egy apródja fut be a csarnokba.

APRÓD: Illustrissimi!

TITKÁR, *Csákyhoz*: A királyné apródja.

APRÓD: Gárdakapitány... A Madonna Diva Beatrice...

CSÁKY: A felséges asszony. *Hátralép és mereven megáll.*

APRÓD: Az Imperátort látni kívánja.

TITKÁR: Szentséges Ég!

APRÓD: Már itt is van a felséges asszony.

Az ajtó mindkét szárnya kinyílik; két apród mereven áll a küszöbön. Belép Beatrice, a király hitvese, a nápolyi királyleány, az ő sugárzó, nagy, erős, puha székeségében, ragyogó kék szemének kegyetlen, hideg pillantásával. Nyomában két udvarhölgy. Csáky és a titkár mélyen meghajolnak.

BEATRICE: Hogy van a felség?

TITKÁR: Isteni Madonna, az Imperátor alszik.

BEATRICE: Aggódom, szeretném látni.

TITKÁR: A Felség egy órával ezelőtt elszenderedett. Az orvosok távoztak és megtiltották, hogy bárki is zavarja...

BEATRICE, *gyanakodva*: Milió doktort már éjfél után ott láttam a bálozók között.

TITKÁR, *zavartan*: Felséged... azaz, hogyha a felséges Madonna látta, akkor bizonyára az Imperátor engedelmével... az orvos urak felváltva virrasztottak.

BEATRICE: Nem volt senki az Imperátornál?

TITKÁR: Felségeden kívül?...

BEATRICE: Genovéa sem?

TITKÁR: A salernói grófnő ő excellenciáját kegyeskedik gondolni?

BEATRICE, *haraggal*: Genovéa nem volt itt?

TITKÁR: A kegyelmes grófnőt nyolc napja nem láttam.

BEATRICE: Nem igaz. A grófnő tegnap is benn volt a királynál.

TITKÁR: Bocsásson meg felséges Madonna, az én tudtommal nem.

BEATRICE: Ma éjjel sem?

TITKÁR: Nem, felséges asszony!

BEATRICE: Apát úr, Ön nem mond igazat.

TITKÁR: Madonna Diva!

BEATRICE: Nem mondott igazat!... Vagy... lehet, hogy igazsága van, csak ügyetlen és vak.

TITKÁR: Madonna Diva... a salernói grófnő nyolc nap óta nem lépte át ezt a küszöböt.

BEATRICE: Akkor más küszöbön át jutott a királyhoz... Elég... Majd rájövök magam. A felség tehát alszik?

TITKÁR: És az orvosok megtiltották...

BEATRICE: Köszönöm... Tehát majd később. *Sértődötten, gőgösen el.*

ÖTÖDIK JELENET.

Titkár. Csáky.

Egy ideig némán, meredten néznek egymásra.

TITKÁR: Félelmes, démonikus asszony...

CSÁKY *mereven maga elé néz.*

TITKÁR: Csáky...

CSÁKY: Hát csakugyan ő van benn!?

TITKÁR: Kicsoda?

CSÁKY: Genovéva grófnő?

TITKÁR: A királyné jól sejti. Igazad van, Csáky, a féltékenység ösztöne megérzi.

CSÁKY *egész testében remeg*: Genovéva van benn!?

TITKÁR: Csitt! Elég. Egy szót se többet erről. Nem hallottál semmit. Ez a király titka.

CSÁKY: Genovéva a király szeretője?

TITKÁR: Miért vagy oly izgatott? És ha az volna? A grófné fiatal és független és oly szép, hogy megáll az ember szíve dobogása.

CSÁKY: A szeretője?

TITKÁR: Nem tudom.

CSÁKY: De én tudni akarom!

TITKÁR: Engem hiába faggatsz.

CSÁKY: Akkor majd megkérdezem őt.

TITKÁR: Megörültél, Csáky?

CSÁKY: Megvárom, míg kijön.

TITKÁR: Nem fog erre jönni.

CSÁKY: Akkor megyek a Cilley-kapuhoz.

TITKÁR: Az életeddel játszol, ha megtudja a király.

CSÁKY: Bízd rám, István apát. Én látni akarom... Én meg akarom tudni. *Elindul.*

TITKÁR: Csáky... te szerelmes vagy Madonna Genovévába... Te esztelenül féltékeny vagy, Csáky!

CSÁKY: Ez nem féltékenységre, István. A becsületesemről van szó.

TITKÁR: Ne túlozz, Antal!

CSÁKY: A Csáky név becsületéről van szó... Genovéva az én menyasszonyom.

TITKÁR: Tudja a Felség is?

CSÁKY: Most már ne is tudja... gyalázat!

TITKÁR: Nem értelek, Csáky... A grófnő a királyné mostoha testvére... a Felség neveltje... A Felség atyai szíve úgy becézi őt, mint saját édes leányát...

CSÁKY: Akkor mi szükség van arra, hogy éjjel álarcban lopódzzék fel hozzá, mint egy titkos királyi szerető?

TITKÁR: A Madonna oktan fültékenysége...

CSÁKY: És egy perccel előbb még te is úgy beszéltél róla...

TITKÁR: Csak feltevés volt... Léha, hitvány férfifecsegés... Bocsáss meg, Csáky... Ha a grófnő téged szeret és a te menyasszonyod...

CSÁKY: Ne kínozd magad... Majd megtudok mindent.

TITKÁR: Csáky!... Csillapulj!

CSÁKY: Megyek a Cilley-kapuhoz.

TITKÁR: Ne légy meggondolatlan. Vigyázz! Maradj!

CSÁKY: Látni akarom. *Elrohan.*

TITKÁR: Csáky!...

HATODIK JELENET.

Titkár, főudvarmester.

TITKÁR: Ah, jó reggelt, Főudvarmester úr!

FŐUDVARMESTER, *nagy darab magyar ember, a vajdák közül, kemény és felséges barbár:*
Hogy aludt a felség?

TITKÁR: Erős fájdalmai voltak.

FŐUDVARMESTER: Megtartja az audienciát?

TITKÁR: Reméljük... Ámbár csak most aludt el.

FŐUDVARMESTER: Tizenkét külföldi követ, budai küldöttség. A trónörökös úr koronázására jöttek... Az egész világ itt van...

TITKÁR: Megnyithatom a terem ajtaját?...

FŐUDVARMESTER: Add meg a jelet.

TITKÁR *háromszor kopog; az ajtó két szárnya kinyílik, az urak betódulnak; egyszerre megjelenik a színen a XV. század végének legragyogóbb királyi udvara. Csak az olasz fejedelmi udvarok vetekednek ezzel fényben, gazdagságban és exotikus tarkaságban. Moszkvától és a Nílustól az angol csatornáig itt van Európa minden nemzete.*

HETEDIK JELENET.

Előbbiek, Bollani doktor, Ser Maffeo, Quercy, Milió, Ilkusch, főpapok, főurak.

TITKÁR *egy főpaphoz*: Ah, Monsignore kialudta magát? Jó reggelt, Doctor Maffeo.

MAFFEO: Brr, hűvös a hajnal, apát úr. Furcsa szeszélyei vannak az imperátornak. Reggel hat órakor fogad.

TITKÁR: Mathias rex imperátor nem a közönséges halandók mértékével méri az időt. Bécsben az ő kedve szerint kel fel a nap és ha Augustus elálmosodik, akkor nyugosznak le a csillagok.

QUERCY: Nagyszerű gondolat. Ezt megírom dicső királyomnak Párizsba.

TITKÁR: Jó reggelt, monsieur le chevalier Quercy. Úgy látszik, Magnificentiád még ma le sem feküdt.

QUERCY: Miről veszi észre, Monsignore?

TITKÁR: Arany női hajsza a kabátján.

QUERCY: Monsignore, ez az indiszkrécio!

TITKÁR: Monsieur sokat táncolt az éjjel és a bécsi asszonyoknak szőke a hajuk.

EGY MAGYAR ÚR: Hogy van a király úr?

TITKÁR: Most aludt el a Felség. Sokat szenvedett.

TÖBBEN: Mily csapás!

MAFFEO: Valóságos sorstragédia. Az Imperátor ma adná tudtára a világnak, hogy a fiatal Corvin herceg úr ő fenségét megkoronáztatja.

QUERCY: A Felség gyengélkedik? És az orvostudomány?

TITKÁR: Az orvos urak elkövetnek mindent. És mindennap várjuk Galeottit.

BOLLANI: A Narniból való nagy Galeotti mágust?

QUERCY: Aki uramnak, XI. Lajos őfelségének asztrológusa volt?

TITKÁR: Galeotti Marzió már két éve kutatja a király betegsége ellen való szert. Tőle várunk mindent.

QUERCY: A mi udvarunkban csodákat csinált.

TITKÁR: Mi nem csodát, csak orvosságot várunk. Ezt kutatja két éve Arméniában és Alexandriában.

MILIÓ: Miféle Galeottiról van szó? Én ismerek egyet.

QUERCY: Galeotti Marzió! Ő a legnagyobb mágus. Párizsban halottakat szólaltatott meg, esőt, zivatart, napsütést támasztott, kezének intésére korhadt, öreg fák virágot nyitottak, orgonája van, amelyen szellemek játszanak...

MILIÓ: Én ismerek egyet.

ILKUSCH: Élet és halál titkának tudója, nemes, nagy férfiú, költő, bölcsész, geométer és orvos...

MILIÓ: Akit én ismerek, az agyafurt szédelgő, laposerszényű szájhős, szemérmetlen szoknya-vadász, arabok, boszorkányok, csepürágók és zsidók cimborája.

QUERCY: Milió mester féltékeny.

BOLLANI: Minden orvos így beszél a másikról.

NYOLCADIK JELENET.

Előbbiek, Bonfini.

TITKÁR: Ah, Bonfini mester, az új Livius is itt van.

BONFINI, *magas, szikár, száraz és kopott tudós; olyan, mint egy hosszú szárnyaival csapkodó csőrös vizimadár; gyér fekete fogsora félelmetesen kattog, amikor beszél. Beteg és keserű és retteg a haláltól. Gőgös és gyáva, mert ő teszi naggyá a halott királyokat, ha ugyan időközben ki nem esik az élő királyok kegyéből. Lihegve ront a lépcsőházba: Ah, Illustrissimi!...*

BOLLANI: Mi az, Messer Antoniό? Miért vagy oly izgatott?

BONFINI: Fulladok... Futottam a lépcsőn... *Köhög.* Jaj, az én göthös, vén tudóm...

TITKÁR: Üljön le, Domine Magister.

BONFINI: Ez a gyilkos bécsi szél a csontjaimba hasogat... Szólni sem tudok... *Fúj, károg, liheg.* Pedig beszélnem kellene...

QUERCY: Magister, egész extázisban van...

BONFINI: Szeretném, ha az egész világnak kikürtölhetném:... uraim... megjött Galeotti!

TÖBBEN: Ah, Galeotti Marziό...

ILKUSCH: Hol van Galeotti? Nem láttuk a bálon.

BONFINI: Galeotti hajnalban érkezett. Lóháton vágatott.

ILKUSCH: És elhozta?

FŐUDVARMESTER: Mit hozott az olasz?

BONFINI: Mindent!

FŐUDVARMESTER: Talált orvosságot?

BONFINI: Oh, annál sokkal többet. Signori, ez a világtörténelem legnagyobb dátuma.

QUERCY: Beszéljen, Magister, egész extázisban vagyok.

BONFINI: Szeretném, ha hangomat az egész világ meghallaná. Boldog vagyok, hogy én hirdethetem ki... signori...

TÖBBEN: Beszélj, beszélj, magister!

BONFINI: Nos, Galeotti Marziό, két évi emésztő tudományos kutatás után megtalálta az ötödik elemet.

BOLLANI: A quintessentiát?!

BONFINI: A világ lelkét, az alkotó alapanyagot, a harmadik rendbeli nagy medicinát, az ars magna végcélját, a nagy elixíriumot, amely a halhatatlan lélek köntösét, az emberi testet is örökéletűvé teszi.

MIND *összevissza kiabálnak*: Örök élet! Halhatatlanság! Megvan a quintessentia! Galeotti! Marzió!

QUERCY: Hol van Galeotti?

BONFINI: Ott fenn a csillagvizsgáló toronyban, ott pihen a mester.

EGY FŐPAP: Tudja már a király?

BONFINI: Galeotti még csak a salernói grófnő őkegyelmességével beszélt.

QUERCY: A gyönyörű grófnő csakugyan eltűnt az estélyről.

BONFINI: Galeotti minden percben itt lehet.

QUERCY: És hozza az örök élet vizét?

EGY FŐPAP: Istenem, komoly beszéd ez?

BONFINI: Nincs benne semmi lehetetlenség. Én ismertem egy görög tudóst, aki ötször halt meg és ötször támasztotta fel magát.

MAFFEO: Dubráviusnak hívták.

BOLLANI: Valóban igaz. Erről a velencei signoria is meggyőződést szerzett. A tudomány felforgatja a világot.

BONFINI: Signori, a teológiai csodák kora lejárt, most a tudomány támasztja fel a holtakat és ad örök életet az eleveneknek. Nem kell félnünk többé a halál borzalmaitól!

QUERCY: Sírní tudnék elragadtatásomban. Nyomban futárt menesztek Párizsba felséges uramhoz.

BONFINI: És izenje meg, hogy a bécsi Burgból árad a tudomány új testamentoma az emberiség fölé.

BOLLANI: Az új aranykor!

BONFINI: Jól mondja, Magnificentiád. Feltámadnak az Olympus szendergő lakói, nem lesz többé bánat, kétségbeesés, nem lesznek özvegyek és árvák...

QUERCY: Örök élet. Olympus. Szédülök a gyönyörtől.

MAFFEO: Az örök élet quintessentiáját már a XIII. században ismerte egy Raimundus Lullus nevű nagy spanyol mágus, de én úgy tudom, hogy az elixír csak egyetlenegy embert tud megóvni a halál tragikuma ellen. Csak egyetlen egyszer, egyetlen ember számára lehet elkészíteni.

BONFINI: Tudománytalan, laikus, együgyű beszéd...

QUERCY: De ha mégis...

BONFINI: Gondolni sem szabad ilyesmire... Majd megcáfolja maga Galeotti... Borzasztó gondolat... *Köhög*. Egy ember számára... ostoba feltevés... Megyek Galeottiért.

QUERCY: Hol késik a mágus?

MINDENKI *felnéz a lépcsőre*.

BONFINI *elindul, megpillantja Galeottit*: Oh, nem várat magára.

KILENCEDIK JELENET.

Előbbiek, Galeotti.

A csillagvizsgálóba vezető lépcső legfelső fokán megjelenik Galeotti Marzió alakja. Nagy, vörös, széles, mosolygós arc, amelyet megvilágít a gyertyák lángja, csak úgy ragyog az életkedv, a szellem, a diadal és a jóság elragadtatásában. Súlyos, kövér teste duzzadt lábszárain ruganyosan és fürgén lengedez. Sötétbarna, puha selyemnadrág, finom, bő filozófus-köpeny, amelyen orosz prémcsik jelzi lovagi rangját, a nyaka szabadon, fehér selyeminge kitűrve, őszes, rótt, lobogó sörény, kezében aranygombos bot. Széles gesztusokkal beszél, lírai zengéssel ömlik belőle a szó olyan pátosszal, amely a szív közepéből fakad, egy olyan ember túlárado lelkeségével, aki mindent és mindenkit szeret, fölényesen, de őszintén, az öregedő világfi és tudós szimpátiájával és megértésével.

TÖBBEN: Galeotti! Marzió! Üdvözlégy mester! Hahó, Galeotti!

BONFINI: Üdvözlégy, nagy mester! Többen felrohannak a lépcsőn.

A nap lassan kel, sugárkéve az ablakon.

GALEOTTI: Signori, nagyszerű pillanat ez! Nézzétek, most kel fel a nap! Helios, a Titán tündöklő fia, tüzet fújó fehér lovaival most nyargal az égre. Helios, Mytras, szentséges aranygömb, élet tüzes méhe, leborulok a Te mindenhatóságod előtt.

BONFINI: Ámen. *Megcsendül a hajnali harangszó.*

GALEOTTI: Ah, uraim, rorátéra szól a vár harangja, gondoljunk az imperátorra, a Burg az Imperátor életéért imádkozik. *Elhallgat a harang. Nagy csend.*

GALEOTTI *leszalad a lépcsőn*: Jó reggelt, uraim!

QUERCY: Galeotti Marzió, nagy mester, emlékszel rám?

GALEOTTI: Monsieur le Chevalier Quercy! Pompás színben van Magnificentiád, hogy van dicső királyod?

Köréje tolonganak, nem engedik le a lépcsőn.

BOLLANI: A velencei signoria nevében üdvözöllek.

MAFFEO: A milánói herceg öfelsége üdvözetét küldi.

GALEOTTI: Köszönöm. Boldog vagyok. Mily gyönyörű társaság! Két éve járok rengeteg erdőkben, sziklák közt, barlangok bűzhödt labirintusában és most egyszerre a világ legragyogóbb udvarát látom magam előtt. A thébai remeték, arméniai oszlopszentek piszkos odvai után Mathias Corvinus udvara! Engedjétek meg uraim, hogy kezet szorítsak veletek. Legyen üdvözölve Magnificentiád. Jó reggelt, Főudvarmester úr. Legalázatosabb szolgája boldog, hogy kegyelmességedet ily jó színben látja... De hol van az én kedves Csáky grófom?

BONFINI: Hol van a testőrkapitány?

GALEOTTI: Áh, már ily magasra vitte? Nem csoda. Legkedvesebb tanítványom volt a firenzei akadémián.

BONFINI: Azóta a harcok mezején is kitüntette magát.

GALEOTTI: Ezt vártam tőle. Valóságos ifjú Mars, Apolló és Adonis egyetlen személyben. Ő volt a legjobb versek szerzője a villa Montagnaneában. Ő volt a legjobb vívó, legbátrabb lovas, legerősebb atléta, gróf Antonió Csáky! - Látni szeretném!

QUERCY: Hol jártál, Magister?

GALEOTTI: Arméniában voltam. Ott élnek még az egyiptomi és hindu bölcsesség utolsó papjai. Chémia, élettan, orvostudományok és asztrológia hősei között bolyongtam... de nem beszélhetek.

MILIÓ: Belzebub vagy Asmódi fekete mágiájával jössz?

GALEOTTI: Nem.

MILIÓ: A memphisi smaragd-táblával?

GALEOTTI: Nem.

MILIÓ: Az alexandriai ophiták tanával?

GALEOTTI: Ki ez a tudós kételkedő? Ez a hetyke ifjú, aki engem faggatni merészel?

MILIÓ: Az Imperátor orvosa vagyok.

GALEOTTI: Vagy úgy? Nahát - nem! Nem az ég és nem a pokol, hanem az emberi ész és a tudomány mindenható erejével jövök.

QUERCY: Bravó, Galeotti! Ez szellemes visszavágás volt. Hallotta Főudvarmester úr?

FŐUDVARMESTER: Nem sokat értek e fellengzős szavakból. Én csak arra kérlek, Galeotti mester, hogy gyógyítsd meg a királyt. Prelátus úr, nézze meg, a Felség megtartja-e az audientiát?

TITKÁR: Parancsára, Főudvarmester úr. *Útközben.* Ma nem lesz fogadás. *Bemegy a király lakosztályába.*

FŐUDVARMESTER: Én szentnek tartom a tudományt, de ha most nem lesz hatalma a betegség felett, nem állok jól semmiért. Az udvar máris lázong. A katonák morognak, a magyarok féltik a királyt.

GALEOTTI: Főudvarmester úr, bízzék a tudomány hatalmában.

BONFINI: Az emberi ész legyőzte az eredendő vétket.

GALEOTTI: Úgy van, jól mondja, Domine. Kezdetben az Isten akarata az volt, hogy az ember örökké éljen, mint az angyalok. De eljött a sátán kígyó képében...

EGY FŐPAP: Jött a bujaság ördöge és megrontotta Évát.

GALEOTTI: Éva a jó és gonosz tudásának fájáról...

EGY FŐPAP: ...a testi kék gyümölcsét leszakította.

GALEOTTI: És akkor éppen leszállt a hűvös alkonyat és az Úr a kertben járt és az ember elrejtőzék vala az Úr haragja elől. Signori, Illustrissimi, én pediglen kiengeszteltem a haragvó Istent és visszakönyörögtem tőle a halhatatlanságot.

BONFINI: Halleluja! Itt a nagy megújulás, eljött a nagy tavasz, újjáéled itt a földön az Olympus!

GALEOTTI: Az emberiség végcélja, hogy halhatatlan Istent szüljön önmagából.

TIZEDIK JELENET.

Előbbiek. Titkár.

TITKÁR *visszatér*: Uraim, nem lesz ma fogadás...

FŐUDVARMESTER: Mi történt? Rosszul van a király?

MIND: Miért nem lesz fogadás? Éppen ma nem fogad?

BONFINI: Mily kár... Corvin herceg megkoronázása, a világtörténelem legszebb fejezete marad el.

TITKÁR: Az Imperátor felébredt, de fáradt és szenvedő.

FŐUDVARMESTER: Van valaki nála?

TITKÁR: Senki sincs, uram.

FŐUDVARMESTER: A katonák kémek után kutatnak.

TITKÁR: Senki sincs az Imperátornál, kegyelmes uram.

FŐUDVARMESTER: Orvos urak, önökre bizzuk a Felséget! Galeotti mester...

MILIÓ: Az Imperátor orvosa én vagyok!

GALEOTTI: Csak holnapig, fiatal barátom. Holnaptól kezdve én.

MILIÓ: Ebbe a felséges királyné is beleszól...

GALEOTTI: Holnap... óh, uraim, holnap, ha meghasad a hajnal... holnap megkapja a világ a halhatatlan királyt.

MILIÓ: Fenhéjázó beszéd...

BONFINI: A halhatatlan emberiség nevében üdv neked, nagy mester!

QUERCY: Elmegy az eszem az elragadtatástól.

TÖBBEN: Örök élet... halhatatlan ember!

Ezalatt lassan kiürül a csarnok.

TIZENEGYEDIK JELENET.

Csáky, öreg testőr, fiatal testőr, majd kapuőr, később Genovéva és Nardella.

CSÁKY, *alulról felszalad, körülnéz; egy rejtekajtóhoz szalad, megzörgeti, a fiatal testőrnek odaszól*: Fiam, itt kell nekik jönniök, álld el ezt az ajtót.

FIATAL TESTŐR, *odarohan. Az ajtó felpattan, Genovéva a testőr karjába esik, utána Nardella; két hajdu a sarkukban.*

GENOVÉVA: El az utamból, barom! Segítség! *Megpillantja Csákyt.* Antonió, segíts!

CSÁKY: Megállj, szerencsétlen...

KAPUŐR: A Cilley-kapunál akartak kisurranni. A vén boszorkány rúgott, harapott!

CSÁKY: Ne fecsegi! Mehettek.

ÖREG TESTŐR, *magában dörög*: A skarlátruhás asszony!...

KAPUŐR: Ne vigyem magammal?

CSÁKY, *dobbant a lábával*: El innen!

HAJDUK, *el*.

GENOVÉVA: Csáky, elájulok... segíts! Add a karodat...

CSÁKY, *hátrál*.

GENOVÉVA: Mit nézel úgy rám? A Felség hivatott!

CSÁKY: A királynál voltál?

GENOVÉVA: Nála. Nos? Mi bajod van, Csáky?

CSÁKY: A királynál voltál...

GENOVÉVA. Antonió... borzasztó a szemed...

CSÁKY: Meg tudtad tenni... ezt... velem...

GENOVÉVA: Mit? Csáky!... Megrémülök... Add ide a kezed.

CSÁKY, *hátrál*.

GENOVÉVA: Csáky, te elvesztetted a józan eszedet. Mit gondolsz te, Csáky? A király beteg... és vágyik emberi gyengédségre, gyermeki szeretetre, becéző, vigasztaló szóra... Képzeld el, az udvar táncol, bál van... Beatrice ott ragyog, kacérkodik, imádtatja magát az estélyen... és az Imperátor lázas, kínlódó testtel fetreng az ágyban. Csáky, miért fordulsz el tőlem? Mi jár az eszedben?

CSÁKY: Hát ez is lehetséges?

GENOVÉVA: Óh, hogy sajnállak, Csáky! Hát feleded, hogy rokona vagyok Mátyásnak? Hát nem itt nevelkedem-e nála gyermekkorom óta? Nyolc éves voltam, amikor idehoztak hozzám. Beatrice akkor sem szeretett igazán, később meg egyenesen meggyűlölte az apja törvénytelen vérért.

CSÁKY: Miért gyűlölt meg? Miért?

GENOVÉVA: Szeszélyből. A gonosz lelke egyszer játékot kívánt... Eleven baba voltam, királyasszony bábuja... Aztán Bice megunt a játékot... De Mátyás akkor már megszeretett nagyon. És ő lett az én apám.

CSÁKY: Azt hiszed, hogy bárgyú barbárral van dolgod, együgyű paraszttal, akit el lehet bolondítani? Felelj! A szeretője vagy?

GENOVÉVA: Antonió, szívem, közel állasz ahhoz, hogy meggyalázd magad. Megérdemelnéd, hogy megvesselek és itthagyalak a szennyes fantáziáddal. De én... én... nem tudlak, ...csak szánni és szeretni. Antonió, nézz a szemem közé. *Lekapja az álarcát*. Mit látsz a szememben? Látod, hogy szeretlek? Nem vagyok a te szerelmes menyasszonyod, szívem?

CSÁKY: És én mégis félek...

GENOVÉVA: Mitől?

CSÁKY: Hogy a Felség már nem tekint gyermeknek... Hogy te a Felség...

GENOVÉVA: Megállj! Ki ne mondd... Antonió... mondok valamit... az életem függ attól, a szerelmes szívem élete, hogy meghallgass és megnyugtasd magad...

CSÁKY: Óh, ha olyant tudnál mondani!

GENOVÉVA: Tudok. Hallgass ide, Csáky. Te attól félsz, hogy a Felség szeretője vagyok. Hát eredj be és mondd meg a királynak, hogy én téged szeretlek, hogy csak téged szeretlek, hogy elepedek érted... hogy a tied vagyok, szívem...

CSÁKY: Hát miért kényszerítettél, hogy titokban tartsuk az eljegyzésünket?

GENOVÉVA: Mert félek Beatricétől... Beatrice gyűlöl...

CSÁKY: Joga van rá. Igaza van. Ő érzi... az asszonyok érzik...

GENOVÉVA: Azért mondtam, hogy menj a királyhoz... Antonió... Ha ki tudnám nyitni a szívemet...

CSÁKY: Én félnék beletekinteni.

GENOVÉVA: Antonió, te nem is tudod, milyen szerencsétlen vagyok... mennyire rettegek, hogy elveszítelek...

CSÁKY: Azért gyötrődöm, mert szeretlek, Gina!

GENOVÉVA: Akkor félti, gyötörj, feszíts keresztre... csak szeress! *Hozzásímul.* Csókolj meg, ha szeretsz!

CSÁKY: A testőrök előtt?

GENOVÉVA: Eh, ezek állatok! Csókolj meg... Antonió, nem vágyakozol reám?

CSÁKY: Tedd fel az álarcot.

GENOVÉVA: Én úgy vágyom már arra a gyönyörű napra, amikor a tiéd lehetek. Annyiszor álmodom erről, Antonió!

CSÁKY: Tedd fel az álarcot. Milyen meggondolatlan vagy...

GENOVÉVA, *megtörli a szemét, felteszi az álarcot:* Oh, ha tudnád, mennyire szeretlek!...

CSÁKY: Én is, gyönyörűségem, szívem... És most már nem is várok többé. Megkérlek a királytól és elviszlek haza.

GENOVÉVA: Hová?

CSÁKY: A Duna mellé, az én kőváramba... Jössz velem, szívem? Kissé zordon lesz az a fészek... néha az ágyú is megdördül.

GENOVÉVA: Veled megyek, Antonió, ahová akarod!

TIZENKETTEDIK JELENET.

Előbbiek, a királyné.

BEATRICE, *a trónterem ajtaján keresztül siet a király lakosztálya felé.*

CSÁKY, *mélyen meghajol.*

GENOVÉVA, *félrehúzódik.*

BEATRICE: Csáky, felébredt már a Felséges úr?

CSÁKY: A kihallgatás elmaradt, Felség.

BEATRICE: Kérem, nézze meg, fogad-e a király?

CSÁKY, *bemegy a királyhoz.*

BEATRICE: Miféle udvarló leányok vannak itt? Micsoda köpeny... ez a skarlátpiros köpeny...

GENOVÉVA: Jól sejtet, Madonna. Én vagyok.

BEATRICE: Hogy kerülsz ide?

GENOVÉVA: A Felségért aggódom.

BEATRICE: Ah... most értem... skarlátpiros köpeny... te éjjel jársz Mátyás hálósobájába?

GENOVÉVA: És ha úgy volna? Ő az én apám.

BEATRICE, *suttogva*: Ne színlelj, gyalázatos! Már régóta tudom, hogy a király szeretője vagy... Ne tagadd!

GENOVÉVA: Madonna... édes, jó Bice... ne izgasd magad. Rémeket látsz, Bice!

BEATRICE: Hallgass! Most is az ő ágyából jössz.

GENOVÉVA: Kérdezd meg a királyt.

BEATRICE: Nem árul el a szeretőd. De én véget vetek ennek a gyalázatosságnak.

CSÁKY, *visszatér*: Az Imperátor várja a Felséges Asszonyt!

BEATRICE, *Genovévához*: Eredj a szobádba. Ott majd megtudod, hogy mit végeztem felőled. A hajduk nagyon kíváncsiak, hogy ki az a skarlátruhas asszony.

Bemegy a királyhoz.

GENOVÉVA: Dühöngő fúria! No hát jó! Vagy ő, vagy pedig én!

CSÁKY: Mi történt köztetek?

GENOVÉVA: Semmi... semmi különös...

CSÁKY: Tűrhetetlen ez! Elég volt! Én nem bírom tovább.

GENOVÉVA: Én sem, Antonió... Nem! Egy percre sem tovább.

TIZENHARMADIK JELENET.

Előbbieket, Galeotti.

GALEOTTI: Hahó Antonió Csáky... ha nem csal a szemem...

CSÁKY: Ki ez a lovag?

GENOVÉVA: Ez Galeotti, a Felség orvosa. Oh, Csáky, te nem is tudod még, hogy Galeotti megjött?

GALEOTTI: Üdvözlégy, nemes gróf! Nem ismersz meg engem?

CSÁKY: Csakugyan... Magister Marzió!

GALEOTTI, *megöleli*: Hogy megemberesedett az én drága Antonióm! Hej, hej, két év is nagy idő ám az élet tavaszán... Emlékszel a napra, amikor téged a plátói akadémia tagjává avattunk?... A Medici-villában volt... március végén... a nagy Medici Lorenzó Minerva szent ünnepén tette fejedre a koronát... Ott hevertünk a rózsafák alatt, virágok szirmai peregtek fejünkre és megkoszorúztak bennünket Pallas Athenae és a közeledő Flóra istenasszony nevében... Ah, Messer Antonió, te nem vagy egyedül?...

GENOVÉVA: Magister Marzió!

GALEOTTI: Ez a hang... ez a gyönyörűen ívelt száj... azt kell hinnem, hogy e skarlátvörös köpeny és ez álarc alatt Léda leánya, a Párizsért epedő trójai Heléna jelent meg előttem...

GENOVÉVA: Elfelejtetted a hangomat?

GALEOTTI: Ah, én vak és süket barom! Ki lehetne más, mint...

GENOVÉVA: Ki ne mondd a nevem...

GALEOTTI: Madonna! *Mélyen meghajol.*

CSÁKY: Ideje volna, hogy Madonna elhagyja ezt a veszedelmes helyet.

GENOVÉVA: Igen. Sietnem kell... De nem... Beatrice most benn van a királynál... Antonió, most eredj be te is. Egy percig sem tűrhetjük, hogy...

CSÁKY: Igazad van, Gina... megkérem a kezed.

GENOVÉVA: Csáky, édes szerelmem, hát most elhiszed, hogy szeretlek?

CSÁKY: Gyönyörű Madonnám!

GENOVÉVA: És el hiszed, hogy ártatlan vagyok?

CSÁKY: Megyek, édes, megyek a királyhoz... És teveled mi lesz?

GENOVÉVA: Addig megvéd Galeotti...

GALEOTTI: Az Ég, Föld és Alvilág minden rossz szándéka ellen.

GENOVÉVA: Antonió, siess! Meghalok a türelmetlenségtől.

TIZENNEGYEDIK JELENET.

Genovéva, Galeotti.

GENOVÉVA: Messer Galeotti... azért küldtem el Csákyt, mert beszédem van veled. Borzasztó dolgok történnek itt, Magister.

GALEOTTI: A Madonna megrémít.

GENOVÉVA: Most jövök a Felségtől.

GALEOTTI: Madonna, te reszketsz!

GENOVÉVA: Az udvar elvesztette az esztét. Gaz uszítók izgatják a hajdukat. És engem elfogtak... Méregkeverőktől féltik a királyukat! Csáky szabadított ki a karmaik közül.

GALEOTTI: Felismerték Kegyelmességedet?

GENOVÉVA: A hajduk nem. De a királyné igen. És Beatrice nem ismer irgalmat... Beatrice félti tőlem a királyt.

GALEOTTI: Ah... ez rettentő veszély.

GENOVÉVA: Ismered Beatricét.

GALEOTTI: Diva Beatrice észrevett valamit?

GENOVÉVA: Bice megtudta, hogy a Felség kegye... hogy a Felség engem jobban szeret, mint őt... És Bice az életemre tör.

GALEOTTI: Rémeket láatsz, Diva.

GENOVÉVA: Nem, nem. Galeotti, én ismerem Bicét.

GALEOTTI: És a király nem védi meg Gyönyörűségedet?

GENOVÉVA: A király e pillanatban semmit sem tehet...

GALEOTTI: De holnap már felkel és ujjaszületik egy halhatatlan isten ifjúságával.

GENOVÉVA: Nem várok holnapig... Galeotti Marzió... Csak te, egyedül csak te tudsz engem megváltani a gyalázat és halál borzalmaitól... Én a te kezében vagyok... Galeotti, segíts!

GALEOTTI: Hogy gondolod ezt?

GENOVÉVA: Ments meg Beatrice bosszújától, Marzió!

GALEOTTI: Madonna! Hogy tehetném ezt?

GENOVÉVA: Egyedül csak te tudod megtenni.

GALEOTTI: Nem értem.

GENOVÉVA: Nagyszerű alkalom. Te elhoztad az örök élet quintessenciáját.

GALEOTTI: Egyetlen adagban... az Imperátor számára, Madonna.

GENOVÉVA: Tudom. De biztos vagyok benne, hogy ezt Beatrice a maga számára akarja. Én ismerem Bicét.

GALEOTTI: És ha nem?

GENOVÉVA: Akkor te kínálsz neki.

GALEOTTI: És ha elfogadja?

GENOVÉVA: Galeotti! Az elixír helyett mást adsz be neki!

GALEOTTI: Borzadok...

GENOVÉVA: Ezt adod be neki. *Üvegcsét vesz elő kebléből.*

GALEOTTI: Méreg!

GENOVÉVA: A nápolyi méreg... Mikor adod be a királynak a quintessenciát?

GALEOTTI: Holnap reggel napfelkeltekor lesz Mercur a legnagyobb elengátóban.

GENOVÉVA: Igen, holnap, amikor a nap felkel... Addig végezd el küldetésedet. Huszonnégyszáz óránk van és ez elég nekünk, hogy felforgassuk a világot. Mátyás örök életet nyer, de Beatricének meg kell halnia, ha csak azt nem akarod, hogy én pusztuljak el!

GALEOTTI: Grófnő, te okatlan félelmedben őrjöngsz. Beatrice nem oly engesztelhetetlen. Majd ő is meggyógyul, ha meggyógyul a király.

GENOVÉVA: Megenyhül?... Tudod-e, hogy Beatrice meg akarja mérgezni a királyt?
GALEOTTI: Grófnő, hogy mondhatod ezt?
GENOVÉVA: Vagy már meg is tette. Én ismerem Bicét.
GALEOTTI: Grófnő, ez is lehetséges?
GENOVÉVA: Marzió, meg akarod menteni a királyt?
GALEOTTI: Szentséges Isten!
GENOVÉVA: És akarsz-e teljes, megváltó, nagy munkát végezni!
GALEOTTI: Az életem Mathias Rex Imperátoré!
GENOVÉVA: Akarod-e, hogy nevedet együtt emlegessék az övével a világ végezetéig?
GALEOTTI: Ez lesz a megdicsőülésem.
GENOVÉVA: De semmit sem tettél, ha meghagyod mellette a sátán leányát. Vigyázz, Galeotti! Vagy te végzel Beatricével, vagy ő pusztít el minket, valamennyiünket.

TIZENÖTÖDIK JELENET.

Előbbieket, Csáky.

GENOVÉVA: Nos? Megmondtad az Imperátornak?

CSÁKY: A király halotthalványan, habzó szájjal fekszik és a Madonna a haját tépi szörnyű fájdalmában. Az orvosok tehetetlenek... Ott álltam és néztem, néztem a beteg királyt. Istenem, hogy ily roppant emberen is oly hatalmuk van a rontó démonoknak... Galeotti, gyógyítsd meg a királyt!

GALEOTTI: Holnap, ahogy a nap felkel, akkor születik ujjá a halhatatlan ember... Az Isten úgy segítse meg az én árva lelkemet!

CSÁKY: Madonna, siessünk. *Csáky elvezeti a grófnőt a királyné lakosztálya felé.*

Néhány percig mély csend. Egészen kivilágosodik. Az óra hatot üt. Galeotti a távozók után néz.

GALEOTTI: Mit akarhat ez a gyönyörű trójai Heléna? Bíborba és skarlátba öltözik, mint a jelenések könyvének babiloni asszonya... A nagy Babylon leánya és a homlokára ez a szó van írva: Titok.

ÖREG TESTŐR: Láttad, fickó? Vigyázz! Fekete álarc, skarlátpiros ruha...

FÜGGÖNY.

MÁSODIK FELVONÁS.

Ugyanazon napon este hét órakor, a Burg csillagvizsgáló toronyszobájában Galeotti famulusa rendezgeti a káprázatos csillagászati felszerelést, amelyei a tudós és bőkezű Mathias Corvinus hordott össze új székhelyén. Kupolás terem, a szín hátsó részében a kupola fele nyitva s ott bekandikál a hold és a csillagok fénye. Jobbra, balra ajtó. Az utóbbi a folyosóra nyílik, az első Galeotti hálókamrájába. A berendezés tömött, misztikus, középkorias, laboratóriumszerű, romantikus, rendetlen. Földgömb, tryposok, katlanok, gyorsforralók, fújtatók, kitömött állatok, kígyóbőrök, koponyák. A falakon köröskörül feliratok, horoskópok, könyvespolcok, tekercek. Elől puha kényelem és fényűzés bútordarabjai, szőnyeges nyugágy, karosszékek, takarók, kandeláberek, - látszik, hogy itt sokat fordul meg a király is és az elpuhult olasz udvarokhoz szokott humanista mágus pompás fészket talált ebben a boszorkánykonyhában. A toronyszoba kívülről e pillanatban valóságos ostrom alatt áll. Mindenki látni óhajtja a mágust, kegyeibe akar férkőzni, hogy részesüljön a csodatevő elixír áldásában. Ezért a humanista szolgálja elzárt minden bejáratot. Csak egy kémlelőnyíláson át veri vissza az ostromot, azon keresztül veszi át a leveleket.

ELSŐ JELENET.

Famulus, fiatal lány.

HANGOK KÍVÜLRŐL: Itthon van a mester? Galeotti Marzió! Nem lehet bemenni?

FAMULUS, *rengeteg egy ember Armeniából, görög és szláv keverék, egész életében mágusok, asztrológusok, keleti papok cselédje, akinek józan paraszt esztét megzavarta a misztikus tudás, a rajongó hit és az üzletszerű szélhámosság tengernyi impressziója. De jó és kedves gyermek, igaz és tiszta lélek, titokban szoknyavadász és szeretné utánozni gazdája fölényes modorát, de csak hűséges kutya marad, házőrző komondor. A nyíláson keresztül: Signori, értesetek a szóból. Nincs itthon a mester. Hohó, fickó, ne várd, hogy kimenjek! Kisasszony, adja ide nekem! Csomó levelet vesz be, a sarokba dobálja. Ne dőngesd az ajtót...*

EGY HANG: Én a francia követ vagyok...

FAMULUS: Sajnálom... Bocsásson meg kegyelmes uram, a mester megtiltotta.

VÉNASSZONY HANGJA: Galeotti Marzió ő nagysága?

FAMULUS: Mit hoztál, szipirtyó?

VÉNASSZONY, *óriási pergamentlapot nyújt be: Levélke.*

FAMULUS, *átveszi: Nincs időm.*

VÉNASSZONY, *el.*

FAMULUS, *nézegeti a lapot. Szagolja: Szerelmes levél. Sarokba dobja. Marhaság. Ez mind örökké akar élni. Annyi levelet kapunk, hogy két teherhordó számára sem tudná utánunk szállítani.*

LEÁNYKA HANGJA: Itthon van a Magister?

FAMULUS: Mit hoztál galambocskám?

LEÁNYKA: Az urat keresem. Levelet hoztam.

FAMULUS: És egy csókot, ugy-e?

LEÁNYKA: Ne tessék tréfálni...

FAMULUS: Egy csókocskáért beengedlek... Gyere csak, galambom. *Kinyitja az ajtót, a leányka besurran.*

LEÁNYKA: Maga a nagyságos Galeotti úr?

FAMULUS, *megcsípkedi az arcát*: No kicsikém, fürdőházban voltál-e már, cica?

LEÁNYKA: Ne tessék...

FAMULUS: Hohó, úgy látom a szemedből, hogy te már tavaly farsangkor elrúgtad a patkót. *Megcsókolja.*

LEÁNYKA: Úgylátszik, csakugyan maga a nagyságos Galeotti úr. Levelet hoztam.

FAMULUS: És egy csókot még.

LEÁNYKA, *sikoltva elszalad.*

FAMULUS, *a levelet a sarokba hajítja*: Átkozott kis macska.

MÁSODIK JELENET.

Famulus, Nardella.

NARDELLA, *Genovéva dajkája, ötvenéves, okos, gonosz olasz asszony, valamikor szép is lehetett és festőknek állt modellt. Most boszorkánynak tartják, amit örömmel vállal, mert ez hatalmat ad neki a babonás emberek felett. Benéz a kémlelőn. Jó estét ifjú úr!*

FAMULUS: Hohó, te is levelet hoztál, vén striga?

NARDELLA: Eressz be, fiacskám!

FAMULUS: Éppen rád vártam, vasorrú szörnyeteg.

NARDELLA: Pedig úgyis beeresztesz, lelkem!

FAMULUS: Ne fecsegi, add ide a levelet!

NARDELLA: Csak izenetet hoztam. De mindjárt beengedsz, ha megtudod, hogy kitől.

FAMULUS: Ki vagy te, szép tündér?

NARDELLA: Nardella Parmesana vagyok, a fenséges salernói grófnő dajkája.

FAMULUS: No, a gyönyörű Madonna szebb dajkát tarthatna.

NARDELLA: Ő gyönyörúsége üzenetet küldött... no még mindig nem engedsz be, te szép fiatal medve?

FAMULUS: Gyere be... szaporán... *Nardella besurran.* No halljuk, mit izen a grófnő!?

NARDELLA: Ha lefekszik az udvar, a Madonna feljön az uradhoz.

FAMULUS: Tyűh, az istenfáját. Ez aztán a beszéd. A gyönyörű grófnő. Gyere, Nardella, segítsd ezt a halom levelet eltakarítani. Tudsz te olvasni, Nardella?

NARDELLA: Csillagokból, asszonyi szemekből, szerelmi jelekből, tenyérből...

FAMULUS: Betűből gondolom.

NARDELLA: Arra nincs szükségem.

FAMULUS: Kár! Én két év óta kínlódom vele.

NARDELLA: Ne fáradj, nem érdemes.

FAMULUS: Pedig szeretném ezeket a leveleket elolvasni.

NARDELLA, *megszagol egy levelet*: Nem érdemes. Szerelmes levél. Mindegyik ugyanazt akarja. Csak némelyik jobban tudja cifrázni. Te is szoktál kapni ilyen leveleket?

FAMULUS: Nem én.

NARDELLA: Hogy is hívnak téged?

FAMULUS: József. De az uram Kartaphilusnak hív.

NARDELLA: József! Az szebb. Hallod-e te József! Szemre való legény vagy ám, József. És olyan erős, mint egy bika. Csodálom, hogy nem kapsz leveleket.

FAMULUS: Hiába is kapnék. Én magam választom ki azt, akitől valamit akarok. Annak aztán szólok.

NARDELLA: Ily szép fiatal legény meg is teheti.

FAMULUS: Fiatalnak találsz?

NARDELLA: Férfiember legszebb korában vagy, Giuseppe.

FAMULUS: Csak úgy látszik.

NARDELLA: Hát hány éves vagy, Giuseppe?

FAMULUS: Ezernégyszázkilencven...

NARDELLA: Ezernégyszázkilencven esztendő? Szamár vagy fiam, tudod-e, hogy most éppen ezernégyszázkilencvenet írnak a kalendáriumban?

FAMULUS: Tudom hát. Éppen annyit írnak.

NARDELLA: Nos, hát te akkor születted, amikor az Úr Jézus Krisztus?

FAMULUS: Én nem emlékszem rá, de a mester azt mondja, hogy pont egy idős vagyok az Üdvözítővel. *A levelek egy részét a kandallóba dobja.*

NARDELLA: Megbolondult kend?

FAMULUS: A mester azt mondja, hogy én ajtónálló voltam Pontius Pilátus házában. Amikor az Úr Jézust a Golgotára vitték, rácsaptam az Üdvözítő hátára.

NARDELLA: Megütötted a Megváltót?

FAMULUS: A magister mondja. És rákiáltottam az Isten fiára: »Hallod-e, siess! Nem látod, hogy várnak!?«

NARDELLA: És az Üdvözítő?

FAMULUS: Szeliden rámnézett és szólt: »Hát jó, én elmegyek, de te itt a földön mindaddig vársz engem, míg csak vissza nem jövök!«

NARDELLA: És te azóta várod őt?

FAMULUS: Így mondja a mester.

NARDELLA: Hol szedett föl téged Galeotti?

FAMULUS: Arméniában. Sekrestyés voltam egy görög barátnál. Dubráviusnak hívták az öreget. Azt beszélik róla, hogy már ötször meghalt és ötször feltámadt.

NARDELLA: Furcsa népek vagytok. Mondd csak, József, te emlékezel még az Üdvözítőre?

FAMULUS: Egy cseppet sem emlékszem. A mester azt mondja, hogy ha megtanulok írni, rögtön emlékezem. De nehéz fejem van ám, átkozott nehéz. Pedig a magister már gépet is csinált, hogy megtanuljam a varázsigéket.

NARDELLA: Varázsigéket? Teremtő én Istenem! Nem mondanád el?

FAMULUS: Miért ne? Daries... azaz hogy így kell ni. *Karjait kiterjeszti és nekifohászkodik:* Daries... izé... verje meg az Isten, pedig tegnap már majdnem el tudtam mondani.

NARDELLA: Próbáld újra.

FAMULUS, *izzad, hebeg, gyötrődik:* Daries luxato... várj csak... Daries, Daries... jaj én buta barom! Pedig ha el tudnám mondani, én is meggyógyíthatnám a betegségeket és szavamra feltámadnának a halottak a sírból.

NARDELLA: A halottak feltámadnának? Mindjárt gondoltam, hogy te nem vagy közönséges ember. Te halhatatlan vagy. Azért vagy olyan szép és kíváncsú.

FAMULUS: Rólad ezt nem mondhatja senki.

NARDELLA: Hejh, ha szombat este látnál! Akkor kisimulnak a ráncok az arcomon. Kigömbölyödik a mellem és a hajam arany, a fogam alabástrom és lobog a vérem. József, gyere hozzám szombaton, akkor szebb vagyok mint a fenséges madonna Genovéva grófnő.

FAMULUS: Mit akar az uramtól a grófnő?

NARDELLA: Ezt nem kötik a mi orrunkra.

FAMULUS: Szerelmes a magisterbe?

NARDELLA: Bolond ember vagy Giuseppe... *nevet:* Az én Madonnám nem jár szerelem után... Van is rá szüksége! Láttad már Ögyönyörűségét?

FAMULUS: Nem, de hallottam, hogy milyen...

NARDELLA: No, királyok is boldogok lehetnének, ha elfogadná udvarlásukat. Mindig mondom én neki: Gyönyörűség, tehozzád csak egy ember való.

FAMULUS: Ugyan?

NARDELLA: Maga a felséges király. A Corvin. A világ legnagyobb királya... Mert te vagy a föld legszebb asszonya.

FAMULUS: És a Madonna?

NARDELLA: A Diva csak Csákyt szereti. A gárdakapitányt...

FAMULUS: Az a szeretője?

NARDELLA: Megtenné neki, de a gróf nem mer hozzányúlni. Ezek a barbárok buta emberek. Ha valakit feleségnek akarnak, ahhoz a világ minden kincseért sem nyúlnának.

FAMULUS: Hát akkor miért jön az asszonyod? Az elixirért jön?

NARDELLA: Nem mondta meg nekem. De mondd csak, Giuseppe, gazdád csakugyan megtalálta az örök élet vizét?

FAMULUS: De fel ám, nagyanyó! Feltaláltuk bizony!

NARDELLA: És neked is adott belőle?

FAMULUS: Isten ments! Én nem akarok örökkön-örökké vesződni! Kell is az ördögnek! Én szépen meg akarok halni. És szép temetést akarok. Énekeljen a pap és sírjon a család. Ríjjanak a gyerekek. *Galeotti hangja: Kartaphilus fiam, hohó Kartaphilus!*

FAMULUS: A leveleket! Hamar be a tűzbe! Kotródj, vén boszorkány.

NARDELLA: Ne feledd, este jön a grófné. Vörös köpenyben, jön, fekete álarcban. *El.*

HARMADIK JELENET.

Famulus, Galeotti.

GALEOTTI, *kilép az ajtón finom fehér hálókabátban, fekete selyemnadrágban, prêmes posztó-cipőben, megpillantja a holdat, a nyitott félkupola alá siet, kitárja karjait: Üdvözlégy, éjnek hideg, hiú szeretője, titokzatos asszony, örök szerelem nemtője, kék fény, éjjeli csók, álmatlan éjszaka, le nem zárt szempilla, örök élet titka, evoé, halleluja, hozsanna neked, mindenható Luna!*

FAMULUS: Lumpok, kártyások, házasságtörők, cifra lányok lámpása, latrok cimborája, gyilkosok fáklyája... Magister, öltözzék föl tisztességesen.

GALEOTTI: Nem keresett senki?

FAMULUS: Egy lélek sem, uram.

GALEOTTI: Levél?

FAMULUS: Nincs!

GALEOTTI: Istenem, már elfeledtek! Pedig az ebédnél ugyancsak ostromoltak.

FAMULUS: Megint sokat ittunk. *Leülteti Galeottit.* Micsoda torzonborz frizura. *Fésüli.* Ideje volna, hogy jó útra térjünk.

GALEOTTI: Micsoda ebéd volt! Malvasiai bor, Hypocras gyöngye, istenek itala, nectár, ambrosia.

FAMULUS: És mennyivel maradtunk adósok a kockán?

GALEOTTI: Honnan tudod, hogy vesztettem?

FAMULUS: Látom, hogy únjuk az életet. Ilyenkor tíz évvel öregebb az ábrázatunk.

GALEOTTI: Igazad van, fiam... Átkozott balszerencse üldöz. Pedig kockavetés előtt elmondtam a varázsigéket is. Igaz, Kartaphilus, tudod-e már a varázsigéket?

FAMULUS, *kétségbeesve*: Mondd csak el még egyszer, édes jó uram. Megtanulom, ha addig élek is.

GALEOTTI, *nevetve recitálja a bűvös igéket*: Daries, dardaries, astaturies, huat huat ista sista, damiabo, damna ustra et luxato...

FAMULUS: Jaj, uram, szörnyűség, istenverte pogány szavak ezek...

GALEOTTI: S még hozzá nem is segítenek a kockajátékban. De ha egyszer megfordul!...

FAMULUS: Ezerszer mondtam már, hogy sohasem fordul meg. Adja a fejét, hadd fésüljem meg. Hiába, nekünk nincs szerencsénk. Igérjük meg, hogy nem kártyázunk többé.

GALEOTTI: Bízd rám, Kartaphilus fiam.

FAMULUS: Vegyük meg a kis villát a budai hegyek között. Magunk míveljük a földecskét, szántunk, vetünk, kapálunk. Domine Magister, inkább megtanulok írni, csak ne legyen panasz.

GALEOTTI: Igazad van, Kartaphilus. Legokosabb volna itthagyni ezt a világkóborló, tivornyás életet. És aztán hadd jöjjön a szép kis villa Budán a Pálosok kolostora mellett, ahol nincs köd és nem fúj ártó szél, ahol a tölgyek között rigók fütyörésznek s forrás buggyan ki a sárga rekettyék közül, - aztán hadd jöjjön Plátó és Aristoteles filozófiája!

FAMULUS: Ez már aztán beszéd. De ma még húzzuk ki magunkat, mert szép vendéget kapunk.

GALEOTTI: Ugyan?

FAMULUS: A salernói grófnő, a királyné huga üzeni, hogy az éjjel meglátogat bennünket.

GALEOTTI, *felugrik*: Madonna Genovéva! Tyüh!! Hozz egy kis damaszkuszi ámbrát. Füstöld meg a szobát. Micsoda rendetlenség van itt? Disznóól, patkánylyuk, - még egy kis rózsavizet. Valóságos öszvéristálló!! *Galeotti ide-oda futkos, selyemtakarót dob a kerevetre*. Hozd a prêmes köpenyt! *Felölti, belocsolja, ledobja*. Nem, talán a mágusok süvegében fogadjam? *Aranycsillagos mágusköpenyt és süveget tesz fel*.

FAMULUS: Olyan, mint egy farsangi maskara!

GALEOTTI, *ledobja, fölvesz egy kabátot*. Ez a legújabb divat. *Belocsolja*. Hozz ide gyümölcsöt, körtét, égetett bort, virágot!

FAMULUS: Ej, de felizgattuk magunkat! Jobb volna, ha kicsit félnénk a grófnőtől.

GALEOTTI: Kartaphilus fiam, másfél évezredes életed alatt láttál-e olyan gyönyörű teremtest?

FAMULUS: Túlágosan fekete a szeme. Varázsló.

GALEOTTI: Láttad volna az éjjel! A bálból jött ki hozzám. Alul széles, kemény, gyöngyös, aranyos szoknya, mint valami méhkas, - fölül mezítelen, mint egy pogány istenasszony. Néztem, néztem s reszkettem, hogy egyszer csak kiröppen a gyöngyös méhkasból a rózsás, mezítelen teste...

FAMULUS: Brr. Szemérmetlen némbér!

GALEOTTI: A párját kereső Eurydike!

FAMULUS, *miközben gazdáját öltözteti és csinosítja*. Fúria, sötét rejtelem.

GALEOTTI: Gyönyörű virága a földnek!

FAMULUS: Mérges virág és hazugság az illata.

GALEOTTI: Teremtés csodája, édes, mély titok.

FAMULUS: Az asszony karja, mint a vadász hálója.

GALEOTTI: Hozd ide a tükröt.

FAMULUS: Vigyázzunk magunkra.

GALEOTTI: Még egy kis illatot. *Kopognak.* Ah, Aphrodité, segíts!

FAMULUS, *az ajtóhoz rohan.* Hé, ki az? Nincs itthon a gazdám.

BONFINI HANGJA: Antonió Bonfini! Mester, kialudtad magad?

GALEOTTI: Ereszd be a tudóst. Magister Bonfini! Hallatlan szerencse! Vinne el az ördög. Parancsolj, Domine.

NEGYESEDIK JELENET.

Előbbieket, Bonfini.

BONFINI, *zihál, köhög:* Jaj, ez a sok lépcső... Nem háborgatlak?

GALEOTTI: Boldog vagyok.

BONFINI: Alig vártam, hogy négyszem között beszélhessek veled.

GALEOTTI: Persze, téged felette érdekel...

BONFINI: De mennyire. Jaj, hadd üljek le, Marzió!

GALEOTTI: Egy pohárka bort?

BONFINI: Mit gondolsz?... Hálni jár belém a lélek. Mégis felmáztam tehozzád... Az elixir...

GALEOTTI: Hát bizony új fejezetet írhat a történelmedbe, Livius. Értem. Nagy dolog ez neked... Boldog lehetsz, hogy te vagy a nagy Imperátor történetírója.

BONFINI: Az udvar lázban ég...

GALEOTTI: No majd lehűtjük kissé a tüzes fantáziát.

BONFINI: Hogy érted, Marzió?

GALEOTTI: Nagy kiábrándulás lesz itt, ha megtudják.

BONFINI: Szentséges ég! *Felugrik.*

GALEOTTI: No, ne ijedj meg, öreg! Ne féltsd az imperátorodat!

BONFINI: Jaj, de megijedtem!

GALEOTTI: Ne félj, az elixir birtokomban van.

BONFINI: Jaj!... jaj... hála Isten!

GALEOTTI: De nem a sok udvari léhűtő számára...

BONFINI: Persze, persze, mindenkinek nem juthat belőle... Pedig ők azt hiszik.

GALEOTTI: De csak nem gondolod, Illustrissime, hogy az összes teremtet emberek számára csikartam ki Mercurból a titkot?

BONFINI *idegesen nevet*.

GALEOTTI: Csak nem gondoljátok, hogy a buta tömeg, a piszkos csöcselék is halhatatlanná lesz?

BONFINI: Oh, milyen feltevés!

GALEOTTI: Hogy a gyilkosok, cigányok, csepürágók, színészek, zsidók...

BONFINI: Világos! Hogy is lehetne az! De az erényes, derék polgárok, a dolgos városi nép, a harcosok, a király hű udvara, a tisztos matrónák, a tiszta szüzek...

GALEOTTI: Hová gondolsz, Magister? Ezek mind örökké élnének?

BONFINI: Nem?

GALEOTTI: És szaporodjanak és sokasodjanak és sem ők, sem ivadékaik ne haljanak meg soha? Gondold csak meg, száz és ezer év múlva mekkora volna az emberek tömege? Hogy férnének meg ezen a földtekén?

BONFINI: Ragyogó elme, isteni Mágus, értelek. Csak a kiválasztottak. A fejedelmek, a papok, a nép kitünőségei, tudósok, művészek...

GALEOTTI: Nem. Ez is Isten akarata ellen való vakmerő zendülés lenne, Signore!

BONFINI: Megrémítesz uram... Kinek rendelte hát az Ég az örök élet vizét?

GALEOTTI: Csak egyetlen embernek... Érted? A most élő emberek közül csak egynek: aki a legméltóbb, hogy örökkön-örökké virrasszon az emberiség fölött.

BONFINI: Ez az örökkévaló Isten akarata?

GALEOTTI: Ez. De ha tőlem függne pusztán, ha rám bízta volna az Ég, én is csak egy embernek adnám...

BONFINI: Biztos vagy benne, hogy helyesen cselekszel?

GALEOTTI: Az ember hitvány, gyenge virág... és az élet oly nehéz! Annyi az ártó szél, természeti veszély, dühöngő epidémia, betegség, rossz ember szándéka, pusztító szenvedély... szerelem kínja, féltékenység düh, kevélység, dolyf, bosszú és hazugság... Az örök élet nem a földön csúszó, esendő, hitvány embereknek való. Az embernek az örök élet - örök szenvedés.

BONFINI: De a halál is borzasztó dolog. Még sokkal szörnyűsegebb. Csak volnál olyan nyavalyás, mint én!

GALEOTTI, *oda sem figyel*: De aki elbírja a határtalanság, az örökké való lét isteni terhét: egy uralkodó, emberek ura, végzetek parancsolója... törvények, erények és bűnök felett álló tekintély, nagy szellem, bölcsesség, erő... igen, uram, erő, olympusi erő - a mi urunk Xerxes, az új macedóniai Sándor, a legnagyobb király, Jupiter fia - Augustus. Nos - nem helyesled, történetíró?

BONFINI: Nagyszerűen mondtad, magister Marzió. De ha jól meggondolom, tulajdonképpen nagy szűkkeblűség az égtől... És Mathias Corvinus beteg, fáradt ember...

GALEOTTI: Ez is Hermes Trismegistos legmagasabb szándékát mutatja. A nagy quintessentiát akkor adta ide az embernek, amikor búcsúzkodni készül a világ legnagyobb királya... Az egyetlen, akit marasztal a népe... Akiért egy világ eseng az Egekhez... Éljen a halhatatlan király!... Bonfini, nem újjongsz, hogy Isten megengedte érned ezt a gyönyörű fordulatot az emberiség történetében? Nem újjongsz, hogy mindezt te fogod megírni?

BONFINI: Őszintén megvallva, csak egyet nem értek.

GALEOTTI: Nos?

BONFINI: Hogy te, a legnagyobb mágus, ég és föld kegyeltje, élet és halál fejedelme: hogy te nem gondoltál magadra.

GALEOTTI: Hogy én vegyem be az elixírt? Én? A nyomorult éhenkórász, világcsavargó humanista? Bonfini mester, mit kezdjek én az örökkévalósággal?

BONFINI: A halhatatlanság a mi egyedüli bérünk...

GALEOTTI: Igen, halhatatlanság az emberek emlékezetében. Hír, dicsőség, bámulat és hála örökkévalósága... De örök ténfergés, itt a siralomvölgyében? - ebből nem kérek, Magister Bonfini.

BONFINI: Te halhatatlan zsarnokot akarsz adni a világnak?

GALEOTTI: Mátyást annak tartod?

BONFINI: Nem éppen őt... de egy halhatatlan király, az csak zsarnok lehet. A zsarnokokat csak a halál félelme fékezi. Jupiter is zsarnoka volt az Olympusnak. Mátyás? Nagy ember, nagy király, de mégis csak egy barbár... a kard, a vér, a háború embere... katona... Vedd be te, Galeotti, a quintessentiát.

GALEOTTI: Nem, Bonfini mester. Nekem elég, hogy én adom a világnak a halhatatlan királyt. Hogy én adom az új istent, az új emberistent, aki egy akolba tereli a föld összes népeit.

BONFINI: Nem kell neked az örökkévaló élet?

GALEOTTI: Nem!

BONFINI: Akkor add egy tudósnek. Egy történettudósnek. Aki odaül a világ egy szegletkövére és nézi az emberek tetteit. Aki feljegyzi a világ életét, örök bizonyosságot téve az emberek cselekedeteiről.

GALEOTTI: Ki volna ez a historikus?

BONFINI: Ha meg nem sértelek... Esetleg én... a te alázatos szolgád.

GALEOTTI, *kacag. Összeöleli a tudóst*: Eredj békével, Antoniő mester!

BONFINI: Gondold meg.

GALEOTTI: Majd felkereslek, hogyha meggondoltam.

BONFINI, *csüggedten kiténfereg a szobából és majd megfullad az aggodalmas köhögéstől*.

GALEOTTI, *a famulushoz*: Kartaphilus fiam, láttál ilyen ökröt?... És milyen áporodott mókusz szaga volt. Elő a füstölővel! És locsold be a ruhám.

ÖTÖDIK JELENET.

Galeotti, famulus, Milió.

MILIÓ, *a királyné bizalmas embere; hiú sarlatán, irigy és hetyke intrikus, akit elviselhetetlenül bánt Galeotti világsikere; a nyitvafelejtett ajtón beoson:* Galeotti mester!

GALEOTTI: Nincs időm vitára... Domine nem hiszi, de majd meglátja holnap!

MILIÓ: De tegyük fel...

GALEOTTI: Mit?

MILIÓ: Hogy van benne valami...

GALEOTTI: Nos?

MILIÓ: Akkor is átok lesz, örökkévaló átok. Örök vész és háború... A halhatatlanságot én jobb helyre adnám!

GALEOTTI: Nos? Ki volna méltó?

MILIÓ: Aki védi, óvja, gyógyítja az emberiséget... A szenvedő emberiség orvosa, például... ön, Domine Magister!

GALEOTTI: Azaz, hogy ön, kedves Milió!?

MILIÓ: Esetleg én... én az emberiség jótevője vagyok...

GALEOTTI: Neked kéne a quintessentia? Kartaphilus fiam... Kartaphilus fiam!

FAMULUS: Parancs.

GALEOTTI: Dobd ki ezt a disznót!

FAMULUS, *kinyitja az ajtót.*

MILIÓ: Galeotti, ezt megkeserülöd! *El.*

GALEOTTI: Kartaphilus fiam... hallottad ezeket? Nem utálsz őket?

FAMULUS: Szegény, nyomorult halandók... És olyan szép lehet: örökké élni. És nézni a népeket és városokat, a fehérsépet, a csatákat, pápák és királyok temetését...

GALEOTTI: Szép hát. Elhiszem, hogy szép. Magam is elnézném. Hé, Kartaphilus fiam, azt hiszed, hogy én nem szeretnék örökké élni, örökké kacagni, füttyülni és örökké szeretni?

FAMULUS: Hát megtehetjük, ha éppen akarjuk. A miénk a quintessentia!

GALEOTTI: Csak nálunk van. De a felséges Mathias Corvinus számára.

FAMULUS: Az igazat megvallva, nagy bolondságot teszünk.

GALEOTTI: Ezt te nem érted, fiam.

FAMULUS: Az elixir a miénk. És én nem tudom... hát őszintén szólva, nem helyeslem, uram...

GALEOTTI: Megbolondultál, Giuseppe?

FAMULUS: Soh'se voltam úgy az eszemnél, mint most. Hát el is határoztam, hogy nem adom oda. Az elixírt majd bevesszük magunk.

GALEOTTI: Giuseppe... vén fickó... szerencsétlen számár!

FAMULUS: Másnak nem is szabad! Az Isten, az Úr Jézus Krisztus nem is engedi...

GALEOTTI: Giuseppe!

FAMULUS: Nem Giuseppe, hanem Kartaphilus beszél, Pilátus zsoldosa.

GALEOTTI: Ejha!

FAMULUS: És nekem várni kell, míg a Megváltó visszatér.

GALEOTTI: Ne fecsegj! Egyszer már meg kell mondanom, hogy az egész Pilátus dolog csak mese. Az emberek megkívánják, hogy becsapják őket... egy mágushoz olyan szolga illik, aki...

FAMULUS: ...aki látta és beszélt az Üdvözítővel...

GALEOTTI: József... elment az eszed?

FAMULUS: Nem ment el. Az én fejem jó. Engem nem lehet elbolondítani! Mindenre emlékezem... Itt álltam ni, mintha itt volna Pilátus ajtaja. És itt ment el előttem Urunk, a Megváltó...

GALEOTTI: Ember!

FAMULUS: Az Úr hátára ütöttem. Megütöttem a Megváltót. És rákiáltottam az Isten fiára: Hallod-e, siess! Nem látod, hogy várnak?

GALEOTTI, *hátrál, összecsapja a kezét*: Ember!

FAMULUS: És hogy nézett rám a szegény vérző, roskadozó Mester: »Hát jó, de te itt vársz engem a földön mindaddig, amíg vissza nem jövök.«

GALEOTTI: Megőrültél, ember?

FAMULUS: Hát hogy tudom megvárni az Urat, ha megtagadod tőlem az örök életet, Magister?

GALEOTTI: Szent Ég! Még ez az együgyű paraszt is! Giuseppe, szemtelen vagy és úgy megropogtatom nagy, marha csontodat!...

FAMULUS: Akkor... hát visszaadom az elixírt... *Kiveszi zsebéből a méregüveget, amelyet a salernói grófnő adott Galeottinak*. Bocsáss meg, a prémes kabátodban találtam, amely az éjjel volt rajtad.

GALEOTTI, *rémülten utána kap*: Thüh, én feledékeny barom! Add ide! Jó, hogy nem hörpintted fel!

FAMULUS: Isten ments, a te engedelmed nélkül.

GALEOTTI: Szerencséd! Tudod-e mi ez?

FAMULUS: Hát nem az elixír?

GALEOTTI: Elixír?... Méreg! Nagy királyi dúvadaknak való cudar, erős méreg! Eredj a vackodba! Mi az? Mit állsz itt?

FAMULUS: Kopognak az ajtón...

GALEOTTI: Mi az? Nézd meg a kis lyukon...

FAMULUS, *kukucskál*: Vörös köpeny, fekete álarc. Ez a salernói grófnő. Így mondta a dajka.

GALEOTTI, *odaugrik*: Mercuriusra mondom, ez nem lehet más... Takarodjál innen!... Majd magam nyitom ki... *Kinyitja, belép egy vörösköponyeges királynői alak*.

GALEOTTI: Ah, milyen isteni szerencse... Üdvözlégy!

HATODIK JELENET.

Galeotti, Beatrice.

GALEOTTI: Tegye le álarcát, isteni Madonna.

BEATRICE: Vártál?

GALEOTTI: Boldogságtól reszkető szívvel vártam...

BEATRICE: Itt vagyok. *Leveti álarcát, ledobja a köpenyt, a köpeny lehull a földre s a salernói grófnő helyett Galeotti csodálkozó szeme elé villan a királyné alakja.*

GALEOTTI: Mindenható Isten... a Felséges királyné... *Térdre ereszkedik.*

BEATRICE: Mégsem engem vártál...

GALEOTTI, *észbe kap*: Ó, hogyan, de meg vagyok rendülve...

BEATRICE: Te Genovévát vártad...

GALEOTTI: Hová gondol, Felség?

BEATRICE: Eh, bánom én!... Így jöttem, Gina álarca alatt, mert a barbár magyarok kémei ajtóm előtt lesnek. A kopók folyton nyomomban vannak... Marzió, sietnem kell... Marzió, az én emberem vagy te?

GALEOTTI: A Felségteké vagyok!

BEATRICE: Úgy érted ezt, hogy a Corviné és az enyém?

GALEOTTI: A legnagyobb király... és a legnagyobb királyné... Zeus és Héra, az isteni emberpár... egy szent kettősségben...

BEATRICE: Ne színlelj! Hadd el fellengzős frázisaidat. Te jól tudod, hogy mi ketten... oh, Marzió... a király és én... minek is magyarázzam... Mátyás gyűlöl engem.

GALEOTTI: Elhalmozza Felségedet a dicsőség, pompa, hatalom minden jelével.

BEATRICE: Elhalmoz! Ő engem! Mátyás!... Tudod-e, hogy Mátyás a fattyú fiát akarja megkoronáztatni? Egy boroszlói céda asszony fattyát...

GALEOTTI: De Felséged mégis ott ül a trónon, az ő jobbjá mellett.

BEATRICE: Az ő jobbjá mellett!... Galeotti, te gúnyolódol velem? Mi vagyok én e mellett a vad ázsiai barbár király mellett? Királyi játékszer! Feleség? Cifra báb, királyi cseléd, akinek szabad a király ágyába bebújni. Aragoniai Beatrice a Corvin hálósobájában. Nem lázad fel a te olasz humanista lelked?

GALEOTTI: Ő Európa leghatalmasabb uralkodója...

BEATRICE: De beteg, öreg ember és utóda egy boroszlói asszony fattyúja... és mi leszek akkor én?

GALEOTTI: Európa halhatatlan urának hitvese...

BEATRICE: De Európa halhatatlan ura én magam akarok lenni, Marzió!

GALEOTTI: Felség! Nem tudom követni ezt a királyi szárnyalását a fantáziának.

BEATRICE: Pedig sok függ tőled...

GALEOTTI: Óh, én tehetetlen!

BEATRICE: És nem látnád kárát... Tudod, hogy kicsoda Mathias Corvinus? Az Antikrisztus maga...

GALEOTTI: Ah!

BEATRICE: És aki az ördög kezéből kicsavarná a fegyvert, az az emberiség jóltevője lenne... Sőt több! Sokkal több...

GALEOTTI: Szédülök!

BEATRICE: Az az én jóltevőm lenne.

GALEOTTI: Felség!

BEATRICE: És én elhalmoznom őt a világ minden dicsőségével. Térdig járnál fényben, pompában, emberek bámulatában, asszonyok szerelmében... Beatrice és Aragoniai Ferrante, dicső atyám, a ferrarai Esték, és a magyar, német, cseh és olasz uralkodóházak kincstára kiürülne a te jutalmazásodra...

GALEOTTI: Mit parancsol a Diva?

BEATRICE: Nálad van az elixír?

GALEOTTI: Nálam.

BEATRICE: Mutasd!

GALEOTTI, *habozik. Eszébe jut a salernói grófnő méregüvegcséje. Itt van a pillanat, amelyben Beatrice maga kéri a quintessentiát. Ha most megfogadná Genovéva szavát!... Önmagával küzd. Felséged nem bízik?... Kétkedik a quintessentiában?*

BEATRICE: Látni akarom!

GALEOTTI: Készséggel... hogyan... azaz, a mágia szabályai szerint... Hermes Trismegistos...

BEATRICE: Habozol? Félsz? Színlelsz, Marzió! Parancsolom!

GALEOTTI: Ha kényszerít, Felség!... Nem szívesen... Félek!

BEATRICE: Akarom...

GALEOTTI, *kiveszi a méregüvegcsét.*

BEATRICE: Az enyém!

GALEOTTI: Madonna!... Hosszú csend... egymásra néznek.

BEATRICE: Az elixír az enyém!

GALEOTTI, *hosszan hallgat és e hallgatás alatt rendbejött a lelkiismeretével: ő nem tud s nem akar gyilkolni. Elteszi a mérget: Nem adom!*

BEATRICE: Őrült vagy?

GALEOTTI: Nem adom!

BEATRICE: Nem adod? Nem engedelmeskedel?

GALEOTTI: Nincs lelkem...

BEATRICE: Gyáva vagy?

GALEOTTI: Gyáva vagyok... Nincs lelkem... Félek!

BEATRICE: Nem igaz! Te is ellenségem vagy! Azért vártad te Genovévát ide!... Most már mindent értek! Ti összeesküdtetek ellenem. Genovéva a király szeretője. Az Antikrisztus ágyasa. Becstelen cinkosok vagytok! A király ágyának komisz cselédei!

GALEOTTI: Madonna Diva, a szent Szűz szerelmére kérem, ne izgassa magát.

BEATRICE: De én erősebb vagyok! Genovévát börtönbe vettettem... és téged is, gézengúz. Lesz rá gondom, hogy az udvar megtudja aljas szándékodat.

GALEOTTI: Csillapodjék, oh Ég!... Felséges Madonna!

BEATRICE: Adod, vagy nem adod?... Ha nem, az udvar tudni fogja, hogy Genovéva és te öltétek meg az Imperátort.

GALEOTTI: Lesz, aki elhiszi?

BEATRICE: Ha én mondom, a királyné! Oh, nyomorult, én erősebb vagyok! A furfangban is erősebb vagyok! Én el tudom hitetni a rajongó hajdúkkal, hogy te ölted meg a királyukat.

GALEOTTI: Mivel?

BEATRICE: A quintessentiával.

GALEOTTI: Hát Madonna azt hiszi, hogy az Imperátor meghal?

BEATRICE: Mátyás meg fog halni!

GALEOTTI, *megrendülve mered a királyné szemébe; önkéntelenül ismétli a szörnyű szavakat*: Mátyás meg fog halni... Oh, Egek Istene, micsoda szörnyűség! *Kebléből újra kiveszi a méreg-üveget, mert úgy érzi, hogy ez a dühöngő fúria megérdemli a halálos büntetést*. No, most már nem félek! Most már nem bánom.

BEATRICE: Ide adod, Marzió?

GALEOTTI, *remeg, mereven néz*.

BEATRICE: Tudtam, hogy megjön az eszed! Belátod, hogy az életemet védem.

GALEOTTI: Félelmetes, szédítő, emberfeletti vagy!... Madonna Diva Regina!!

BEATRICE: Kedves Marzió... vagy én, vagy Mátyás! Egyikünknek meg kell halnia!

GALEOTTI: Ha ezt hallotta volna valaki...

BEATRICE, *megijed*: Senki sincs itt nálad?

GALEOTTI: Szerencsére...

BEATRICE: Négyszemközt vagyunk?

GALEOTTI: Csak a Madonna meg én...

BEATRICE: És te el tudnál árulni?

GALEOTTI: Nem vagyok áruló. De orgyilkos sem vagyok.

BEATRICE: Derék, igaz, jó ember vagy, Galeotti Marzió. Óh, ha te be tudnál nézni az én szívembe! Ha te meg tudnál érteni!

GALEOTTI: Felséged szenved...

BEATRICE: Te Marzió, mit gondolsz, nem adnám az életem felét, ha magam felé tudnám fordítani az Imperátor szívét? *Egészen elérzékenyedik.* Ha utódot tudnék neki adni! Ha a boroszlói céda helyett én volnék az ő fia anyja! Óh, Marzió, ha trónörökös tudnék szülni az Imperátornak!

GALEOTTI, *meghatva*: Óh, Felséges Madonna, még megadhatja az Ég!

BEATRICE: Gondolod, Marzió? Te mágus, orvos, asztrológus vagy... le tudnád hozni a csillagok segítségét, az Ég kegyét, a szellemek erejét?

GALEOTTI, *meggyőződés nélkül*: A csillagok hatalma végtelen.

BEATRICE: Remélhetek még, ugye, Marzió! Ha ez igaz volna! Akkor ki tudnám engesztelni Mátyást! Igen, Marzió, ezért mindenre képes volnék, Marzió...

GALEOTTI: Bízzék az Úrban, Madonna Diva...

BEATRICE: De én meg akarom Mátyásnak mutatni, hogy én vagyok az egyetlen, igaz asszonya... hogy én vagyok a Gondviselés maga... Az elixír is azért kell nekem...

GALEOTTI, *szörnyű sejtelemmel*: Mire?

BEATRICE: Hogy én adjam be neki... Hogy én tegyem őt halhatatlanná!

GALEOTTI, *halálosan megrémülve attól a lehetőségtől, hogy Beatrice a mérget Mátyásnak adja, hirtelen ismét elrejtí az üveget*: Nem. Nem adom! Csak én adhatom be.

BEATRICE: Nem adod?

GALEOTTI: Nem adom!

BEATRICE: Gazember! Aljas, gyilkos, áruló! Nincs szükségem rád! Majd elbánok veled és céda, hitvány, aljas cinkosoddal... A saját húgom és ez a nyomorult, vén szatír!... Megvetlek benneteket, gyalázatos férgek! *Felkapja a köpenyt és elrohan.*

HETEDIK JELENET.

Galeotti, famulus.

FAMULUS, *kidugja a fejét*: Huh, milyen jó szagok... Ez aztán az asszony... Csak valamivel szebb dajkát tartana...

GALEOTTI: Vajjon helyesen tettem-e? Mégis oda kellett volna adni... Micsoda fűria...!

FAMULUS: De most már aztán egy lelket sem fogadunk. Jól tennénk, ha kialudnánk magunkat... Holnap korán kelünk. *Becsukja az ajtót.*

GALEOTTI: De ha mégis... Ha csak egy cseppet is beadott volna belőle...

FAMULUS: Ma aztán semmi tivornya... Vessük le ezt a szoros cipőt. Papucsot, hálósipkát húzunk...

GALEOTTI: Eh, én nem tudok gyilkolni!

FAMULUS: Ezer istennyila! Megint döngetik az ajtót...

CSÁKY HANGJA: Galeotti mester! Egy percre... Galeotti mester!

GALEOTTI: Ez Csáky gróf... no ezt figyelmeztetni kell... Engedd be csak fiam.

FAMULUS: Ebből megint ivás lesz, esküszöm!

NYOLCADIK JELENET.

Galeotti, Csáky, majd a famulus.

CSÁKY, *beront*: Mit keresett itt a salernói grófnő?

GALEOTTI: Mi jut eszedbe, Antonió fiam?

CSÁKY: Egy vörösköpenyes hölgy ment le a csillagvizsgálóból!

GALEOTTI: Ah, hát ezt is tudod?

CSÁKY: Mit akart a salernói grófnő?

GALEOTTI: Nem az volt.

CSÁKY: Galeotti Marzió! Nekem tudnom kell, hogy mi történik a palotában. Embereim látták.

GALEOTTI: Ha látták, akkor hallgassanak... De neked megmondom... A királyné volt itt.

CSÁKY: Nem lehet. A Madonnát is folyton vigyázatom.

GALEOTTI: A Madonna tudja. Neki is jó kémei vannak.

CSÁKY: Az ördögbe!

GALEOTTI: És azért jött álarcban, skarlát köpenyben, hogy a salernói grófnőnek nézzék.

CSÁKY: Ördögi furfang... kijátszott... Félek, hogy téged is megkísértett. Az elixírért jött?

GALEOTTI: Ha éppen tudni akarod...

CSÁKY: Odaadtad neki?

GALEOTTI: Ne félts engem, gróf! Nekem egy uram és egy istenem van: Mathias Corvinus és életemnek egy célja van csak: hogy Mathias Corvinusban halhatatlan urat adjak a világnak.

CSÁKY: Hát ő volt mégis... Kijátszott... Magam is azt hittem, hogy a salernói grófnő!

GALEOTTI: A királyné volt. Még most is reszketek az izgalomtól, Csáky.

CSÁKY: Mit akart a nápolyi Madonna?

GALEOTTI: Te Csáky, én csak annyit mondok neked, hogy két olyan lángeszű, messzelátó, dicsőségre és világhuralomra termett ember, mint Mátyás és Beatrice, nem volt még a földön. Ha ezek egyszer összefognak, az egész világot diadalszekerük elé igázhatnák és végigrobog-nának Britanniától a szent Ganges völgyéig. Ha ezek csak egyszer, csak egyetlen egyszer egyet akarnának!

CSÁKY: Miért mondod, Magister?

GALEOTTI: Mert félek a Madonnától. A Madonna erősebb, mint mi. Ő a pokol egész had-seregével küzd... Egy örök pokol ég az ő szívében.

CSÁKY: A királyt félted tőle?

GALEOTTI: Csáky, eredj és ne mozdulj az Imperátor mellől. És vigyázz a Madonna minden mozdulatára.

CSÁKY: Meg van még az orvosságod, Mester?

GALEOTTI, *a szekrényre mutat*: Hét lakat alatt. Ne félj, holnap a király úré lesz. De addig jól vigyázz az Imperátor életére, Csáky.

CSÁKY: Megyek a felséghez. *Indul.*

GALEOTTI: Várj csak. És jól vigyázz a grófnő életére is.

CSÁKY: Nem fog mutatkozni a testőrök előtt.

GALEOTTI: Nem onnan fenyegeti veszély. A királyné előtt rejtse el. A Diva haragja, a Diva gyűlölete, - a Madonna érzi... óh, az asszonyok tudják... és az asszonyok nem tréfálnak. Ez a Titánok harca. Egyikük a porondon marad.

CSÁKY: Mit beszélsz, Galeotti?

GALEOTTI: A királyné tudja, hogy Genovéva grófnő veszélyes vetélytárs.

CSÁKY: Megörültél, ember!? Genovéva feddhetetlen asszony.

GALEOTTI: Tudom, mert az Imperátornak tartogatja magát.

CSÁKY: Gyalázatos beszéd.

GALEOTTI: Épp oly királyi a vére, mint Madonna Beatricének. Tíz évvel fiatalabb és összehasonlíthatatlanul szebb.

CSÁKY: Undorító vagy. A grófnő atyja gyanánt szereti a királyt.

GALEOTTI: Beatrice pedig megveti és lenézi és megcsalja a barbárt, tehát már ennél fogva is Genovéva grófnő hódíthatja meg az Imperátor szívét. *Virágokat rakosgat és egy kitömött pávát állít a kerevet feje fölé.*

CSÁKY: Galeotti, te el tudod képzelni...

GALEOTTI: Én mindent el tudok képzelni. Jól fest itt ez a selyemfényű madár?

CSÁKY: Ördög vigye a pávádat!

GALEOTTI, *leszed néhány állapotpreparátumot*: Ezek már rothadnak. Ki velük. *Kidobja az ablakon.*

CSÁKY: Azt kérdelem, hogy a királyról felteszed?

GALEOTTI: Mit?

CSÁKY: Hogy Genovéva fejét elhódította?

GALEOTTI, *nevet*: Óh, szent férfiúi együgyűség! Hát te azt hiszed, hogy egy salernói grófnő, a nápolyi király leánya, a világ legszebb és legműveltebb hölgye, egy huszonnégy esztendős özvegy, aki már ismeri a kéj boldogságát, és az asszonyi hatalom határtalanságát, az is úgy bukik el, mint egy csaposleány az ostériákban?

CSÁKY: Ne fecsegi. Hát jó, úgy kellett volna kérdeznem: Genovéva grófnőről felteszed?

GALEOTTI: Én nem róla beszélek, csak azt mondom, hogy a magasrendű asszony nem vad, hanem vadász. Ő nem bukik el soha, hanem magáévá teszi a férfit, akit kiválasztott. Ő nem esik martalékaúl az alkalomnak, hanem gögösen, szemérmetlenül és diadalmasan learatja az alkalom termését.

CSÁKY: Elég! Te rágalmazod az asszonyi nemet.

GALEOTTI: Nem. Én a nagy ragadozókról beszélek, a vámpirokról, a veres fenevadon nyargaló apokaliptikus nőről.

CSÁKY: Madonna Genovéa hideg.

GALEOTTI: Egy okkal több, hogy féltsem tőle a hímoroszlánokat. A hideg nők kicsapongóbbak a forróvérűeknél, mert örökös keresésben és kísérletezésben egyik férfitől a másikhoz nyargalnak.

CSÁKY: És ilyenek gondolod a grófnőt?

GALEOTTI: Nem a grófnőről beszélek. Őneki nem szerelem kell, hanem fény, pompa, dicsőség, előtte térdelő világ, isteni hatalom. És ez meg is illeti őt. Láttad, Messere, tegnap a bálban? Mint egy aranyos, virágos méhkasból, úgy nyúlt ki szoknyájából a gyönyörű mezítelen teste. Micsoda keblek, micsoda vállak! Oh, én Istenem, hát egy ilyen asszonynak nincs joga fejedelmi trónra, királyok kezére, népek hódolatára?

CSÁKY: Elég volt, Galeotti, untatsz! Utálatos vén fecsegő vagy.

GALEOTTI: Nem bírok magammal, ha szépség, szellem, gyönyör vakít a szemembe. Ha meglátom a dívát, elcsuklik a torkom, szédülök, mint egy részeg, vén szatír - Antonió fiam, tetszik neked a salernói grófnő?

Kopognak.

CSÁKY: Kit vársz, Galeotti?

FAMULUS, *bejön, az ajtóhoz szalad, kis kémlelőlyukon kikukucskál:* A díva visszajött.

GALEOTTI: Antonió, erre lemehetsz. *Rejtek-ajtót nyit ki.*

FAMULUS: Elküldjem?

GALEOTTI: Az Istenért!

CSÁKY: Galeotti vigyázz! Látod ezt a kardot? Holnap érted jövök.

GALEOTTI: Ne mozdulj az Imperátor mellől. Üdv, Antonió!

CSÁKY, *el.*

GALEOTTI: Engedd be a hölgyet.

KILENCEDIK JELENET.

Galeotti, Genovéa.

Genovéa abban a bíborköpenyben jelenik meg a mágus laboratóriumában, amelyben a testőrök látták. Fekete álarc.

GENOVÉVA: Egyedül vagy, Mester?

GALEOTTI: A Madonnát vártam.

GENOVÉVA: Jól zárd be az ajtót.

GALEOTTI: Tegye le, grófnő az álarcot.

GENOVÉVA, *ledobja az álarcot.*

GALEOTTI: Megengedi, Fenség? *Leveszi a köpenyt Genovéva válláról.*

GENOVÉVA, *egyszerre a tizenötödik századbeli olasz Madonnák bibliai és reneszánsz motívumokból egybestilizált, puha, selyem, hímzett, omlós, redős ruhájában vakít a néző szemébe. A selymek, prémek és bársonyok dús pompája alatt majdnem meztelen áll ott az asszony, mint egy antik hetéra, csak feszesre összefűzött dereka és mesterségesen elszélesített csípője tesz koncessziókat a XV-ik század divatjának. Derekát drágaköves arany öv szorítja össze, amelyről kis tükör, csecsebecsék, toilette-szerszámok lógnak, minden mozdulatnál megcsörrenve, - mélyen dekoltált felső teste úgy nyúlik ki a szoknyából, mint egy aranyos méhkasból: Voltál a Madonnánál?*

GALEOTTI: Oh, mily gyönyörű vagy, Fenség! Megvakulok!

GENOVÉVA: Azt kérdezem, hogy voltál-e Beatricénél?

GALEOTTI: Nem. A királyné volt itt.

GENOVÉVA, *reszketve:* Odaadtad neki?

GALEOTTI: Csillapodjál, díva. Látod ezt a kört? *A padozatra rajzolt pentákulumra mutat.*

GENOVÉVA: Pentákulum! Odaadtad neki?

GALEOTTI: Megkérdeztem az éjszaka szűz fejedelemasszonyát, a holdat. Luna okos, mint a kigyó.

GENOVÉVA: Ember! Odaadtad neki?

GALEOTTI: Az ég kinyilatkoztatta előttem, hogy nekem tiszta kézzel kell az elixírhez nyúlnom Madonna, értsd meg, ha a királynő halálával beszennezem ezt a két kezet...

GENOVÉVA: Tehát gyáva kutya vagy.

GALEOTTI: Csillapulj, Madonna! Ha mindent elmondok...

GENOVÉVA: Miért nem adtad oda Beatricénak? Bice nem kérte az elixírt?

GALEOTTI: Kérte.

GENOVÉVA: Oh, nyomorult, gyáva!... És elszalasztottad ezt a ragyogó alkalmat.

GALEOTTI: Nem tudok gyilkolni.

GENOVÉVA: De ha ezzel megmented a király életét?

GALEOTTI: Éppen ez az... A Madonna elérzékenyedett és azt mondta, hogy ő adja be a királynak az italt.

GENOVÉVA: Beatrice! Micsoda ördögi színlelés. És te elhitted neki.

GALEOTTI: Nem tudom. De ha mégis... Ha csak a felét, vagy egy cseppet is ad a királynak, akkor megöltük a királyt... Szörnyűség!...

GENOVÉVA: Eh, együgyű férfi-észjárás! Te nem ismered Bicét...

GALEOTTI: Mit tudom én! Asszonyembert néha megszállja a nagylelkűség... Ha csak egy cseppet is bead...

GENOVÉVA: Eh, ostoba beszéd! Gyáva vagy... és nem való nagy dolgokra.

GALEOTTI: Azt majd megmutatom holnap. De én nem a halál, hanem az élet követe vagyok.

GENOVÉVA: Gyáva vagy!

GALEOTTI: Te is!

GENOVÉVA: Én?

GALEOTTI: Gyáva vagy a bűnre. Ez a halandók legszebb gyengesége. Gyönyörű Madonna, jöjj, ülj le ide mellém, beszéljünk nyugodtan, elmondom neked a csillagok rendelését. Gyere ide szépen, ne színlelj, te is örülsz, hogy nem lettünk gyilkosok.

GENOVÉVA: Nem vagyok vérszomjas, de Mátyás halhatatlansága semmit sem ér, ha ő Beatrice hálójában marad. Akkor én is elvesztem, Magister.

GALEOTTI: Fenséges Madonna, te csodálatos nílusi nimfa, neked nem árthat a királyné.

GENOVÉVA: Oh, én nagyon félek...

GALEOTTI: Nem haragszol rám? *Rózsákat hint a grófnő ölébe.*

GENOVÉVA: Rózsák, Bécsben, áprilisban!

GALEOTTI: Úgy-e tud valamit - Galeotti mágus? Reggel még deresek a fák, a fecskék még nem mertek visszajönni afrikai telelésükből, nézd, a kandallóban még égnek a hasábok - és Galeotti rózsákat hint Aphrodité lábai elé. Érzed az illatát?

GENOVÉVA: Nem!

GALEOTTI: És a damaszkuszi rózsaoajlag szagát? *Nagy ezüst korsót tesz eléje.*

GENOVÉVA: Nem érzek semmit.

GALEOTTI: Igaz, neked jobb illatod van.

GENOVÉVA: Galeotti, én nyugtalan vagyok. Holnap halhatatlan lesz a király és Beatrice ott ül a halhatatlan ember jobbán... hát velem mi lesz?

GALEOTTI: Fenséges Madonna, Mathias Corvinusnak holnap egyszerre kinyílik a szeme és látni fogja, hogy az ő isteni repülése elől a féltékeny és hűtlen Beatrice fogja el az eget. Akkor majd összevet titeket, Beatricét és téged és választani fog.

GENOVÉVA: Hogy érted ezt, Magister?

GALEOTTI: Az Olympus feltámad s az egek új királya letaszítja Beatricét a trónról és a föld leányai közül új hitvest szemel ki magának... Így kezdődik majd az új aranykor mitológiája.

GENOVÉVA: Lehetséges ez?

GALEOTTI: Akkor már semmi sem áll utadban, gyönyörű Madonna.

GENOVÉVA: De igen, Beatrice, a hitves!

GALEOTTI: Mátyás eltaszíthatja maga mellől a méltatlan asszonyt!!

GENOVÉVA: Mátyás megsajnálja Bicét! Mátyás irgalmam, nagylelkű, erényes.

GALEOTTI: Sajnálkozás, erény, irgalom... leányom, ezek emberi fogalmak. Tudod mi a forrása ezeknek a gyengeségeknek? A haláltól való rettegés! A halhatatlan ember egykedvű és önző. Erény és bűn nincs benne az ő szótárában. Kronos megölte apját, Uranost és fölfalta őt gyermekét. Kronost a fia, Zeus taszította le.

GENOVÉVA: Ah, érzem a rózsák illatát.

GALEOTTI: És te leszel a halhatatlan király felesége, a legnagyobb, legdicsőbb, leggazdagabb császár, világok urának, Mathias Corvinusnak hitvese, a világ királyné asszonya.

GENOVÉVA: Lehetségesnek tartod ezt, Marzio?

GALEOTTI: Szépséged, lángelméd, származásod, királyi véred méltóvá tesz erre...

GENOVÉVA: Királyi vérem... De én csak törvénytelen leánya vagyok Ferrante atyámnak...

GALEOTTI: Ferrante nápolyi király elismert leánya... királyi vér éppúgy, mint Beatrice.

GENOVÉVA: Ez nem lehet akadály?

GALEOTTI: Ferrara, Firenze, Urbino trónján törvénytelen sarjadékok ülnek...

GENOVÉVA: De azok olaszok. Máshol ez nem szokás.

GALEOTTI: Portugáliában Péter törvénytelen gyermeke, Angliában Basztard Vilmos utódai örökölték a trónt.

GENOVÉVA: De Mátyás és a magyarok...

GALEOTTI: Hát a dicső Imperátor nem törvénytelen fiának, Corvin Jánosnak szánja-e a trónt?

GENOVÉVA: Ah, Galeotti, te belelátsz a szívembe... Ó, mily gyönyörűen beszélsz! Királyi szerető... pfuj, hogy undorodom ettől. Micsoda aljas hivatás! Ez nem akarok lenni!

GALEOTTI: Nem is hozzád méltó!

GENOVÉVA; És nem is tudnék, Marzio! Hisz az én szívem örökre a másé...

GALEOTTI: Másé? Te nem vagy a királyé?

GENOVÉVA: A felesége leszek... Királyné, az igen. De szeretője soha!... Marzio... tudd meg,... én szeretek valakit... Elmondhatatlanul, elviselhetetlenül szerelmes vagyok.

GALEOTTI: Ó, irigylendő ember!

GENOVÉVA: Én Csákyt szeretem!... És ha királynő leszek, akkor is csak őt fogom szeretni!

GALEOTTI: Ó, boldog halandó!... Páris, Narcissus, Orpheus boldog, dicső sorsa lesz az övé!

GENOVÉVA: És úgy-e, Marzio, királyné leszek?

GALEOTTI: Ott fogsz ülni Zeus mellett az új Olympus trónján.

GENOVÉVA: Marzio, igen, igen, királynő vagyok!

GALEOTTI: És Zeus istenek anyjává teszi új hitvesét... Te leszel az istenfiú, Dionysos anyja.

GENOVÉVA: Mily mennyei szaga van a damaszkuszi rózsák olajának.

GALEOTTI: És a te neveddel kezdődik az új dionysosi korszak.

GENOVÉVA: És én vele élem az örökkévalóságot?

GALEOTTI: Úgy van, fenséges Madonna, örökké fogsz élni az emberek emlékezetében! A papok himnuszt költenek nevedre és szobrod a templomok szentélyét díszíti. Népek imádják bebalzsamozott testedet és ilyenkor, tavasz kezdetén, a te templomodhoz zárandokolnak el az áldott állapotban lévő matrónák és ibolyával és cyklámmennel borítják el képmásod talapzatát.

GENOVÉVA: Megállj, Galeotti... borzasztókat beszélsz! Hát én megöregszem s a vénség lehervasztja testemről a rózsákat?

GALEOTTI: Öregséged dicsőséges lesz.

GENOVÉVA: És a Felség megúnja fonnyadt ölelésemet? És a király mást is fog szeretni?

GALEOTTI: Mit tesz az, ha a halhatatlan Zeus isteni szeszélye megkívánja a föld leányait?

GENOVÉVA: Ez is megtörténhetik? *Felugrik, szétrúgja a rózsákat.* Galeotti, seperd ki ezt a gázt! Émelyít a szaga!

GALEOTTI: Isteni Madonna, miért haragszol rám?

GENOVÉVA: Én is meghalok, Magister?

GALEOTTI: De istenfiak állnak ravatalod mellett.

GENOVÉVA: Meghalok, Domine!?

GALEOTTI: De gyermekeidben élsz tovább.

GENOVÉVA: Hallgass, elég volt, tudd meg, Galeotti, hogy én is örökké akarok...

GALEOTTI: Madonna!!!

GENOVÉVA: Örökké, örökké! Mátyásnak meg kell osztania velem az elixírt! Galeotti felelj, lehetséges ez?

GALEOTTI: Nincsen hatalmamban. A csillagok, Hermes Trismegistos... *Hebeg.*

GENOVÉVA: Mit Hermes, csillagok! Nyomorult kontár vagy! *Dühében sír és leroskad a kerevetre.* Galeotti, te meggyilkolsz engem és odadobsz Beatrice dühének.

GALEOTTI: Félrebeszélsz, Diva!

GENOVÉVA: Hát mit gondolsz, Magister, Beatrice nem áll bosszút rajtam?

GALEOTTI: Nem ér fel hozzád.

GENOVÉVA: Beatrice üldözőbe vesz, orgyilkosokat küld rám. Galeotti, nem sajnálsz? Nem, nem, Marzio, Mátyásnak meg kell osztania velem az elixírt! A férfi önmagában nem lehet halhatatlanná. Nekem is örökké kell élnem.

GALEOTTI: A quintessentiát csak egy embernek adták az Egek.

GENOVÉVA: Nem igaz, egy emberpárnak adták, Mátyásnak és akit Mátyás szeret. Marzio, így van ez, én érzem, én tudom, ó ha odamehetnék Mátyáshoz, ha megkérdezhetném tőle, ő igazat adna nekem! Marzio, ó, én biztosan tudom!

GALEOTTI: Csillapodjál, grófnő.

GENOVÉVA: Reszketek, fázom, Marzio, izgatott vagyok.

GALEOTTI: Madonna, egy pohárka meleg fűszeres bort...

GENOVÉVA: Adj innom.

GALEOTTI, *tölt:* A dionysosi új kor dicsőségére!

GENOVÉVA, *megízleli. Undorral eldobja a poharat:* Erős. Valami megnyugtató italt. Borzasztó nyugtalan vagyok! Adj valami csillapítót.

GALEOTTI, *kutat a polcokon*: Van itt valami, imádott Madonna... amit Léda leánya, a gyönyörű Heléna is ivott, amikor Trója sorsáért reszketett. Az indiai kender nedve, megnyugtató, édes, zsongító bűvital. Hopp, megvan! *Borba önti. Igyál!*

GENOVÉVA: Te is igyál, Marzio. *Isznak.*

GALEOTTI: Mit érzel, Hercegnő?

GENOVÉVA: Boldog nyugalmat, isteni derűt. És te mit érzel, Marzio?

GALEOTTI: Égi elragadtatást. A te szépséged varázsától boldogan szédülök. Isteni Madonna, ízleld meg e mézédés fürtöket. *Szólót ad neki.*

GENOVÉVA: Áprilisban szőlő. Galeotti, te vagy a legnagyobb varázsló.

GALEOTTI: Nem varázslat ez. Ez természettudomány. Kibontom a természet titkait, amelyek mint nagy, szoros csomók, meredtek az eddigi századok elé. Kísérletből, kutatásból, türelmes megfejtésből áll a tudomány, szorgalmas hangyamunka ez, de csodákat produkál.

GENOVÉVA: Galeotti, te nagyon boldog lehetsz...

GALEOTTI: Miért? Mert szorgalmas hangyája, verejtékes rabszolgája vagyok a természet rejtelmeinek? Hej, véres mártírmunka ez!

GENOVÉVA: Mire vágysz, Marzio?

GALEOTTI: Boldog szeretnék lenni... Szeretnék még egyszer fiatal, szép, erős, hódító lenni... Mint Antonius Csáky...

GENOVÉVA, *megrázkódik*: Ne említsd... Most nem szabad rágondolni, mester!

GALEOTTI: No, szeretnék még élni...

GENOVÉVA: Élni szeretnél?

GALEOTTI: A föld minden dicsősége nem ér fel a család, szeretet, szerelem meleg, gyönyörű örömeivel.

GENOVÉVA, *felugrik, megvillan a szeme s mint aki ebben a pillanatban jött rá a maga démonikus hatalma tudatára, szinte ráront Galeottira*: Ah, Marzio, te szerelem után vágysz?

GALEOTTI: Csakhogy már késő.

GENOVÉVA: Erős és okos vagy, ismered az élet, az asszony, a kék minden titkát, olyan vagy, mint egy nagy, izmos, lobogóvérű szatír!... És te nem találnál egy magadhoz méltó rajongó kis nimfát? Marzio, adj egy cseppet a borodból! *Isznak.*

GALEOTTI: Nimfáról beszéltél? *Nevet.* A nimfák kihaltak... Legfeljebb, ha egy-kettő még itt bolyong a királyok körül...

GENOVÉVA: Tetszem neked, Mester?

GALEOTTI: Sohasem láttam ilyen tökéletes asszonyt. Hej, ha egy ilyen asszonyt találnék!

GENOVÉVA: Megérdemelnéd, Marzio.

GALEOTTI: Talán.

GENOVÉVA: Minden ember között egyedül csak te. Te vagy a legnagyobb hős, a legmagasztosabb lélek. Itt van a kezedben az örök élet titka és te egy másik ember számára fejtetted meg. Te nagyobb vagy, mint Theseus, mint Herakles, te Jáson vagy, de másnak hozod el az aranyos gyapjút! Galeotti, mondd, te az asszonyt is úgy tudod szolgálni, ahogy szolgálod a királyt?

GALEOTTI: Óh, ha volna hozzád hasonló földi asszony... *Csend, megkondul a harang.* Ah, itt az éjféli!

GENOVÉVA: A szellemek órája. *Felkapja a köpenyt.*

GALEOTTI, *az ablakhoz szalad*: Látod a Vénust? Nézd, hogy keresi Adonist! Érzed a tavasz lehelletét? Adonis feltámad és él... A király beteg volt, de holnap feltámad és Vénus karjaiba omlik.

GENOVÉVA, *az ablakhoz szalad*: Kiről beszélsz, Mester?

GALEOTTI: Terólad, Vénus, egek gyönyörű leánya, skarlátpiros Vénus. Megállj, maradj ott, - olvastad a jelenések könyvét? «És látok egy asszonyt, aki öltözik bíborba és skarlátba és megékesített vala arannyal és drágakövekkel, kezében egy arany pohár vala és a homlokára rá van írva: t i t o k.»

GENOVÉVA: Nem titok, érző, vágyó, szerelmes asszony vagyok én! Gyere, igyál, Galeotti!

GALEOTTI, *odaroohan, kiissza a bort*: Babyioni asszony!

GENOVÉVA: A te szerelmes asszonyod! *Csók.*

GALEOTTI, *megtántorodik*: Ne szédíts, elfelejtem rendeltetésemet, ülj le a sarokba, meg kell szentelnem a quintessentiát.

Genovéva leül, Galeotti titkos fiókból kiveszi a quintessentia kis aranykorsóját. Magas trypos-ra állítja az ablak elé; a korsó világít, foszforeszkálni kezd, az orgona magától megszólal, néhány taktus zizzenő zene.

GENOVÉVA: Szentséges Isten, a sphaerák zenéje.

GALEOTTI: A szellemek! *A zene szól.* Hermes Trismegistos nevében kényszerítelek benneteket, hogy amint a nap felkel és Mercurius a legnagyobb elongációba lép, Isten engedelmeivel és Asasiel hatalmából teljesítsétek akaratomat. A legnagyobb név, az ötödik elem, a Világ-szellem, a Quintessentia által, amen.

A zene elhallgat.

GENOVÉVA: A quintessentia! Az örök élet titka. Sphaerák zenéje!

GALEOTTI: Csitt! Tanuja voltál a szellemek szavának. És most húnyd be a szemed, vissza kell vinnem az elixírt.

GENOVÉVA: Ne még, ne nyúlj hozzá, Mester! Hagyd ott az elixírt. Hadd imádjuk még. Gyere ide, Marzió, az én lelkem megnyílt. De elalél a testem. Szédülök, Marzió.

GALEOTTI, *az asszonyhoz rohan*: Madonna, gyönyörű Madonna!

GENOVÉVA: Ülj mellém, Marzió.

GALEOTTI, *leül.*

GENOVÉVA: Engedd, hogy az öledbe hajtsam a fejem.

GALEOTTI: Óh, gyönyörűségem!

GENOVÉVA: Marzió! - Nekem nem kell a trón.

GALEOTTI: Elbűvöltek a szellemek...

GENOVÉVA: Én megistenültem!

GALEOTTI: Látod, ezért nem kell nekem sem az örök élet vize. Ez szebb, mint a királyok élete.

GENOVÉVA: Nekem sem kell semmi... csak te kellesz. Így, a szellemek égi zenekísérete mellett... Csókolj meg!... *A serlegért nyúl.* Igyál!... Ölelj át... simogass! Részeg vagyok az indiai kender nedvétől... Ölelj...

GALEOTTI: Szerelmem!

GENOVÉVA: A tied vagyok, Mester! Nagy mágus! Fogadj el engem Mercur, háromszor áldott Hermes a tied vagyok! *Serlegét odavágja a mécshoz, kialszik. Csak a hold világít.*

GALEOTTI: Szeretlek!

GENOVÉVA: Add nekem az Elixírt!... Legyünk mi ketten halhatatlanok!... Senki sem méltó rá!

GALEOTTI: Senki, senki!

GENOVÉVA: Siess, mert meghalok... A quintessentiát! *Felugrik, kezébe kapja a korsót.* Akarod, Galeotti?... Kellek neked, Marzió?

GALEOTTI: Babiloni asszony!

GENOVÉVA: Igyunk! *Beleönti a serlegbe.*

GALEOTTI: Genovéva! Jójj!

GENOVÉVA: Jövök, a tied vagyok, Marzió! *Kiissza a serleget. Rádobja magát Galeottira.*

GALEOTTI: Mit tettél? Megölted a királyt!!!

GENOVÉVA: Galeotti! Halhatatlan vagyok!

FÜGGÖNY.

HARMADIK FELVONÁS.

Másnap, azaz kedden reggel hat órakor. A csillagvizsgáló toronyszoba a nagy éjjeli orgia rendetlenségében.

ELSŐ JELENET.

Galeotti, Genovéva.

Genovéva a kereveten fekszik; Galeotti a szín másik sarkában nagy faragott karosszékekben ülve alszik. Kívülről megcsendül a hajnali harangszó, amelyre a mágus felriad. Körülnéz és rémülten ébred a szörnyű valóságra. Észreveszi Genovévát, megborzad, kinosan felvergődik a székről. Köhög, didereg, kendőt köt a nyakára.

GALEOTTI: Alszik? Meglátja a földön heverő aranykorsót. A korsót fölveszi, nézegeti, földhözvágja, a foga vacog. Alszol? Rádobja a vörös köpenyt. Megfázik! Hozzáütődik az orgonához. Az orgona megszólal. Dühösen rávág, a hangszer elnémul.

GENOVÉVA, álmában: A sphaerák zenéje! A sphaerák...

GALEOTTI: Grófnő!

GENOVÉVA, ébredszik: Galeotti Marzió!

GALEOTTI: Madonna! Csakhogy ébren vagy Madonna...

GENOVÉVA: Galeotti, a sphaerák zenéjét hallottam. Hallottad te is?

GALEOTTI: Madonna! *Leül Genovéva mellé.*

GENOVÉVA: Nem látott senki? Nem keresett Nardella?

GALEOTTI: Senki.

GENOVÉVA: Felkelt már az udvar?

GALEOTTI: Azt hiszem, hogy még le sem feküdt.

GENOVÉVA: Vagy igen... a király... Galeotti... Felkelt már a nap?

GALEOTTI, összerázkódik.

GENOVÉVA: Fázol?

GALEOTTI: Madonna, úgy ragyog a szemed...

GENOVÉVA: Galeotti, én olyan boldog vagyok. Ezt az indiai balzsam okozza?

GALEOTTI: A quintessentia.

A nap felkel; vörös sugárkéve hatol be az ablakon.

GENOVÉVA: Nézd csak, most kel fel a nap...

GALEOTTI: Most kel fel a nap...

GENOVÉVA. Te, Marzió, én imádom a napot. Nézd, mily vérvörös a hajnal...

GALEOTTI: Hajnal... Hogy várják most ott lenn ezt a hajnalt... Várj csak... Már mindenki ott van a királyi folyosón és engem vár mindenki... Madonna, mit tegyünk?

GENOVÉVA: Meg kell gyógyítanod...

GALEOTTI: Meg kell gyógyítanom? Gúnyolódol velem?

GENOVÉVA: Eredj le közéjük...

GALEOTTI: Megörültél, asszony?

GENOVÉVA: Marzió... az Istenért...

GALEOTTI, *körülnéz... meglátja az aranykorsót, felrúgja*: Evvel gyógyítsam meg?

GENOVÉVA: Megbántad, Marzió?

GALEOTTI: Nem! Nem bántam meg, Diva! Neked adtam a halhatatlanságot... A te szerelmed megéri... Ehhez nem ér fel a világ minden dicsősége, üdve, királya... Jogom volt.

GENOVÉVA: Beszélj... beszélj, Marzió!

GALEOTTI: A világ elvesztette a halhatatlan királyt, de te az enyém vagy... És én és te több vagyunk, mint az egész világ.

GENOVÉVA: Marzió, én nagyon boldog vagyok!

GALEOTTI: Ez az istenek örök boldogsága... De ott lenn várnak rám... És várják a quintessentiát...

GENOVÉVA: Készítsd el újra!

GALEOTTI: Nem tudom...

GENOVÉVA: Nem tudod elkészíteni? Nincs erőd?

GALEOTTI: Az egész pokolnak együttvéve nincs annyi ereje. Értsd meg! Nem lehet. Csak egyszer, egyszer, egyetlenegyszer lehetett.

GENOVÉVA: Ember, szedd össze magadat!

GALEOTTI: Szaladjak le közéjük és ordítsam a fülükbe, hogy eladtam a quintessentiát? Vagy szepegve, sírva, nyögve kérjek tőlük bocsánatot és azt hazudjam nekik, hogy csalás, ámtás, hitvány humanista mese volt az egész?... Vagy öljem meg magam és elveszítelek téged, akiért feláldoztam a földkerekség legnagyobb királyát?

GENOVÉVA: Ne félj, Galeotti!

GALEOTTI: Félelem? Most már nem félek semmitől... De nem akarlak elveszíteni... Madonna... nem, nem akarlak elveszíteni!

MÁSODIK JELENET.

Előbbie, famulus.

FAMULUS: Bocsáss meg, Magister, már régóta kopognak az ajtón.

GENOVÉVA: Úristen, ki lehet?

GALEOTTI: Csáky lesz... A kapitány...

GENOVÉVA: Csáky... Szűzanyám!...

GALEOTTI: A gróf lesz biztosan... Mondta, hogy értem jön.

FAMULUS: Küldjem el?

GALEOTTI: Hadd jöjjön... Legalább leszámolok velük...

GENOVÉVA: Marzió! Elment az eszed? Csákynek nem szabad engem itt találnia!...

GALEOTTI: Igaz!... Nem kell neki tudni... Mondd meg neki, hogy... hogy már lementem az Imperátorhoz.

GENOVÉVA: Csáky... ah, mit tettem!

FAMULUS, *kinéz*: A boszorkány.

GENOVÉVA: Nardella!

FAMULUS: Dobjam le a lépcsőn?

GENOVÉVA: Ereszd be!

HARMADIK JELENET.

Előbbieket, Nardella.

GALEOTTI: Kartaphilus, eredj az ajtó elé, ne bocsáss be senkit!

FAMULUS, *el*.

NARDELLA: Gyönyörűség! Hercegnő!... Menekülj!...

GENOVÉVA: Mi az? Mi történt?

NARDELLA: Keresnek!

GENOVÉVA: A király?

NARDELLA: Óh, Istenem... dehogy a király!

GALEOTTI: |

GENOVÉVA: | Meghalt?

NARDELLA: Még él...

GENOVÉVA: Hát ki keres?... Beszélj!

NARDELLA: A magyarok keresnek. A hajdúk. Egy percig sem biztos az életed! Gyere velem... szívecském... fussunk a véredek elől!

GENOVÉVA: Nardella, elhagyott az eszed!?

NARDELLA: A testőrök dühösen keresik a vörös köpenyeges asszonyt, akit a Cilley-kapunál elfogtak.

GENOVÉVA: Nem tudják, hogy én vagyok, bolond...

NARDELLA: Tudják, gyönyörűség, tudják!

GALEOTTI: Honnan? Kitől? Beszélj!

NARDELLA: A Madonna mondta! Beatrice mondta, a királyné mondta... Menekülj!

GENOVÉVA: Óh, a nyomorult! *Galeotti*hoz. Látod! Gyáva kutya voltál! Meg kellett volna ölnöd!... De Beatrice... te még nem győztél le engem! Megyek a királyhoz!

GALEOTTI: Nem!

GENOVÉVA: Megyek a királyhoz! Engedjete!

GALEOTTI: A testőrök elfognak.

NARDELLA: Elfognak, szívecském és máglyára vetnek...

GENOVÉVA: Eredj, bolond. Mi jut az eszedbe!

NARDELLA: A várudvar közepén rakják a máglyát. Én láttam, hogy rakják...

GENOVÉVA: Kik? A bécsiek? Az inkvizítorok?

NARDELLA: A hajdúk, a székelek... Én láttam, szívem, én tudom, mit beszélek.

GENOVÉVA: Nem félek senkitől! Én aragóniai Genovéva vagyok, a király fogadott leánya... szeretném látni, ki mer hozzám nyúlni!

NARDELLA: De mind azt ordítazzák, hogy a vörösrúhás asszony mérgezte meg a királyukat.

GENOVÉVA: Úgy? Hát Beatrice beváltotta fenyegetését? Akkor egy percet sem szabad haboznom... Megyek a királyhoz!

GALEOTTI: Hercegnő, a máglyára rohansz?

GENOVÉVA: Hallgass... nem félek semmitől. *Gúnyosan Galeotti felé.* Vagy nem tettél halhatatlanná? Becsaptál? Szélhámos vásári komédiás vagy? Szemfényvesztő, hazug, csepürágó bohóc vagy, Marzió?

GALEOTTI: A gyalázat és szenvedés ellen nem véd meg az Ég! Ha elfognak és megkínóznak és börtönbe vetnek, akkor a halhatatlanság nem áldás, de átok!

GENOVÉVA: Hallgassatok, gyáva, szűkölő, vinnyogó kutyák!...

GALEOTTI: Grófnő, te a halhatatlanok isteni vakmerőségével hívod ki magad ellen a végzetet. De értsd meg: hiába minden... A király most már nem tud megvédeni Beatrice gyűlölete ellen.

GENOVÉVA: Majd megvédelmez Csáky.

NARDELLA: Gyönyörűség, szívem, Csáky is keresett az éjjel..

GENOVÉVA: Csáky? És ezt csak most mondod, hülye, vén varjú.

NARDELLA: Azt mondtam, hogy alszol...

GENOVÉVA: Csáky... óh, én irgalmas Szűzanyám! Csáky is keresett... *El akar rohanni. Galeotti megragadja.*

GALEOTTI: Egy lépést sem, grófnő! Nem így alkudtunk, Madonna!!

GENOVÉVA: Galeotti!?

GALEOTTI: Egy szót sem, Madonna! Te elvetted tőlem a quintessentiát! Az életemet, a becsületemet, az utókor háláját, a világ csodálatát, az Isten irgalmát vetted el... Te elvetted tőlem a királyt.

GENOVÉVA: Szememre vetted? Szégyeljed magad!

GALEOTTI: Úgy van... szégyenlem magam... Mert kimondhatatlanul szenvedek. Te azt mondtad, hogy velem jössz...

GENOVÉVA: S te elhitted, hogy ezért vettem el Mátyástól a quintessentiát?

GALEOTTI: Grófnő... hát hazudtál?

GENOVÉVA: Hát azt hitted, hogy érted tettem... érted... hogy te vagy az az ember?

GALEOTTI: Asszony! Hát ez is lehetséges?

GENOVÉVA: Mit akarsz velem?

GALEOTTI: Hát hazugság volt? Egy nagyravágó, buja démon hazug színlelése?

GENOVÉVA: Együgyű, ostoba vén ember! Szürke, öreg patkány, hát azt hiszed, hogy veled menekülök?

GALEOTTI: Szürke, öreg patkány... És én ezért áldoztam fel a halhatatlan embert!...

GENOVÉVA: Mit motyogsz? Nem hallod, hogy Csáky keresett... És én Csákyé vagyok... Csákyhoz megyek... Nardella, eressz el, Nardella, minden perc drága... *Felkapja a köpenyt.*

NARDELLA: Megállj, tedd le azt a rongyot! Ha meglátják, rögtön szétszaggatnak a király kutyái. *Lerántja róla a bíborköpenyt és a nagy, faragott székre hajítja.*

GALEOTTI: Asszony... ne rohanj... téged a fúriák üldöznek...

GENOVÉVA, *elrohan; Nardella utána.*

NEGYEDIK JELENET.

Galeotti, famulus.

FAMULUS, *beoson*: Magister...

GALEOTTI: Hej, Kartaphilus fiam.

FAMULUS: Lám, uram, nem fogadtunk szót. Pedig hogy megmondtam! Az asszony karja, mint a vadász hálója.

GALEOTTI: Nem érted te ezt, Kartaphilus fiam.

FAMULUS, *össze csapja a kezét*: Óh, mily ostobák vagytok ti, lángeszű emberek. Egy asszonyért! Hát nincs belőlük elég? Hányat hozzak, mester?

GALEOTTI: Szürke, öreg patkány!... És én elárultam egyetlen, igaz uramat, a királyt. Herostrates érezhette így magát, amikor felgyújtotta Diana templomát.

FAMULUS: Hogy mondd? Felgyújtottad a házat? Hát meneküljünk a lángokból. Ketten olyan erősek vagyunk, mint hús medve. Széjjelütünk a parasztok között.

GALEOTTI: Nem megyek.

FAMULUS: Mindjárt jön a kapitány és számonkéri az elixírt. Uram, gyere velem.

GALEOTTI: Nem tudok. Fáradt vagyok. Undorodom. Bánom is én, szakadjon rám az ég. Mercur, Jupiter, Vénus, pfuj, ronda égi csöcselék, hát csak ennyi a hatalmatok? Jön egy feketeszemű asszony, Éva, a paradicsom Évája és felrúgja mindazt, amit ti építtetetek!

FAMULUS: Jöjj, ha fáradt vagy, a hátamra veszlek. Magam is vagyok oly erős, mint hús medve.

GALEOTTI: A hátadra veszel? Ez szép kép volna, fiam. Aeneas vállára kapja az öreg Anchisest. Erről egy szép verset! Az öreg Anchises a lángokba akart temetkezni, de Vénus fia, Kartaphilus, vállára kapja a vén, szürke patkányt. Óh, aranyoslábú Vénus, Madonna Diva Genovéa, hol a lantom. Kartaphilus... egy szép dalt. *Nevet.*

FAMULUS: Megörültél, uram?!

GALEOTTI, *felugrik*: Nem! *Az óra ütni kezd.* A vár órája hatot üt. Most jön Csáky. Hallgasd csak... Egy, kettő, három... négy... öt... hat... eredj... nyiss ajtót a grófnak...

FAMULUS: Damaszkuszi szent Szűz, segíts meg bennünket!

ÖTÖDIK JELENET.

Előbbieket, a királyné vérteshadnagya, négy vértess.

VÉRTESHADNAGY, *finom olasz cortegiano, kimért, feszes udvaronc, négy vértessel belép*: Galeotti Marzió... a királyné őfelsége parancsára kövess!

FAMULUS: Hej, Uram Jézus, segíts! *Nekigyűrkőzik.* Magister, akarod?

GALEOTTI, *meg sem mozdul a székről*: Kartaphilus, ne bánts!d!

VÉRTESHADNAGY: Ki ez a szörnyeteg?

GALEOTTI: Ne féljete!k tőle! Olyan, mint a bárány. *Nevet.* Mit kívántok tőlem?

VÉRTESHADNAGY: Madonna Diva Beatrice parancsára az ítélőmester elé kell állítanunk téged.

GALEOTTI: Úgy látom, a királyné vértesezredében szolgál, nemes lovag.

VÉRTESHADNAGY: Ne fecsegi, gyerünk!

GALEOTTI: És azzal gyanúsítasz, hogy mérget hoztam az Imperátornak... Nos, úgy-e, tudom?

VÉRTESHADNAGY: Vértések, fogjátok meg ezt a hetvenkedőt!

GALEOTTI: Lassan a testtel! Nézzétek, csak a kisujjamat kéne megmozdítanom és ez a szörnyű fickó, akitől úgy megijedtetek... De én sajnállok téged, szép, fiatal lovag... úgy-e te is Itália fényes kék ege alatt születél?

VÉRTESHADNAGY: De szégyellem, hogy te is olasz vagy és Mathias Corvinus élete ellen törsz.

GALEOTTI: És bizonyára él még az édes anyád, lovag.

VÉRTESHADNAGY: Semmi közöd hozzá.

GALEOTTI: Hát nem akarom megszomorítani az édes anyádat. Mily fájdalom volna szegénykének, ha itt most egy ujjammal szétmorzsolnálak.

VÉRTESHADNAGY: Hallgass, arcátlan himpellér!

Az ajtóban megjelenik Csáky.

HATODIK JELENET.

Előbbiek, Csáky.

GALEOTTI: Most már hallgatók.

CSÁKY: Mi történik itt?

GALEOTTI: Gróf úr, ez a szép, fiatal lovag azzal vádol engem, hogy meg akarom mérgezni a királyt.

CSÁKY: Őrületség!

VÉRTESHADNAGY: Kapitány úrnak jelentem, hogy a felséges Diva parancsára, Galeotti Marziót magammal viszem.

GALEOTTI: Ezt már tegnap megjósoltam, gróf úr!

CSÁKY: Hadnagy úr, ez lehetetlenség. A felséges asszonyt galádul félrevezették.

VÉRTESHADNAGY: Nekem parancsom van, uram!

CSÁKY, *felpattan*: A felséges asszonyt megtevesztették, a Magister a király orvosa és én bízom benne.

VÉRTESHADNAGY: De a felelősség, uram...

CSÁKY: A felelősség, hadnagy úr, az enyém. Hadnagy úr, nyugodtan távozzék.

VÉRTESHADNAGY: A gróf felelősségére.

A katonák rendben elhagyják a termet.

HETEDIK JELENET.

Galeotti, Csáky.

GALEOTTI: Nos? Látod, mit tud aragoniai Beatrice?

CSÁKY: Most már elhiszem, hogy hiába járt nálad. Tiszteletreméltó, igaz ember vagy, Magister.

GALEOTTI: Igaz ember... Nos, Antoniő Csáky... Nem úgy van... Beatricének van igaza, Antoniő Csáky.

CSÁKY: Félrebeszélsz? Vagy részeg vagy, Magister? *Körülnéz*. Mi van itt?... Mi ez?... Az istenfáját... itt tivornya volt az éjjel, Marziő!

GALEOTTI, *nyugodtan*: Átkozott, végzetes tivornya, valóban.

CSÁKY: És te így készültél a mai napra, ember!

GALEOTTI: Ne gondold, gróf úr, hogy nem vagyok magamnál. Ah, rettenetesen józan vagyok, Csáky.

CSÁKY: Mi bajod, Magister? Mit fecsegsz itt nekem? Már régen felsütött a nap...

GALEOTTI: Nekünk többé nem süt fel soha.

CSÁKY, *remegve*: Mit beszélsz?

GALEOTTI: Antonió Csáky, ölj meg, vagy tépess szét a kutyákkal. Nem tudok segíteni az Imperátoron!

CSÁKY: Ember! Te elprédáltad a király orvosságát...

GALEOTTI: Nos igen... mindegy... Elprédáltam... vagy odaadtam, vagy elvették tőlem...

CSÁKY: Kicsoda?

GALEOTTI, *meghökken, szánakozva nézi Csákyt*: Ki vette volna el?

CSÁKY: A királyné? Hát mégis?

GALEOTTI: Igen, ő volt az, ő vette el tőlem.

CSÁKY: Mikor? Már akkor nála volt, amikor itt jártam?

GALEOTTI: Nem. Visszajött.

CSÁKY: És?

GALEOTTI: És látod az orgia nyomait? Látod a kiömlött bor tócsáit?... Látod ezt az ágyat?... Reggelig itt volt és...

CSÁKY: Gazember! Nem igaz! A királyné a Felség ágya mellett virrasztott!

GALEOTTI: A Felség ágya mellett? Akkor más volt itt...

CSÁKY: Ki volt itt?

GALEOTTI: Más. Valaki más.

CSÁKY: Barom, hitvány állat, ki volt itt? Mondd meg, mert megöllek... Galeotti... jaj!... Genovéa volt itt? Genovéa volt itt... most már egészen bizonyos... az éjjel kerestem, a dajkája azt mondta, hogy alszik. Genovéa volt itt... hej, cudar boszorkány... skarlátpiros köpeny... itt van a köpenye is... ó, becsstelen, céda!

GALEOTTI: Fogj el és dobass a máglyára! Megérdemlem. Vége. Követlek. Megöltem a királyt. Igen... gyilkos vagyok.

CSÁKY: Hát erre is képes volt ez a salernói szajha?

GALEOTTI: Ne bántsд őt! Mindennek én vagyok az oka.

CSÁKY: Megöllek, gazember! Nem... nem öllek meg, nem szabad megölnöm a király orvosát... haldoklik a király... és mégis te vagy az egyetlen ember, aki segíthet... Galeotti, úgylátszik, hogy a Felséggel mérget etettek... van-e ellenmérge?

GALEOTTI: Méreggel etették?

CSÁKY: Romlott, vagy mérgezett fügével... mit tudom én? Van-e orvosságod erre?

GALEOTTI: Mérgezett füge?... Antonió Csáky... ha csakugyan így van... Romlott füge?... Méreg?... Akkor megmentem a királyt... akkor... akkor... mindent jóvá teszek... hej, mindenható Isten!... Megyek a királyhoz... gyere, Antonió!... Megmentjük a király!

GALEOTTI, *kirohan az ajtón*.

CSÁKY, *utána*. *Összeütközik Genovéával*.

NYOLCADIK JELENET.

Csáky, Genovéva.

GENOVÉVA: Antonió... Gyere a királyhoz! Nem engednek hozzá! Antonió, segíts!

CSÁKY, *ellöki magától.*

GENOVÉVA, *belekapaszkodik.* Antonió... mi történt veled?

CSÁKY: Eressz el, nyomorult! Eressz el, mert félek, hogy megöllek!

GENOVÉVA: Antonió... szívem! *Felsikolt.* Árulkodtak rám?

CSÁKY: Ne színlelj! Hol voltál az éjjel? Eh, mi közöm van hozzá... Eressz el, utállak!

GENOVÉVA: Hát már azt is tudod? Hát igen - itt voltam...

CSÁKY: Bevallod?

GENOVÉVA: Verj meg, korbácsoltass meg a poroszlóiddal, de aztán bocsáss meg és tedd a kezedet a fejemre!

CSÁKY: Nem nyúlok hozzád!

GENOVÉVA: Ne menj, csak egy pillanatig maradj. Nem! Ne menj még. Meg fogsz hallgatni, Antonió!

CSÁKY: Nem hallgatlak meg!

GENOVÉVA: Ne hidd el, nem igaz, hazudott az olasz. Szószátyár, dicsekvő, nyomorult gazember! Annyi igaz csak, hogy itt voltam. Feljöttem hozzá. Antonió, engem is elkápráztatott az örök élet vágya... Én is ember vagyok, nem, nem ember, üldözött vad, dühöngő királyné védtelen prédája. Antonió, féltem, féltem Beatricétől, elvesztettem az eszemet, Antonió, Bice halállal fenyegetett és én úgy félek Bicétől... ne szólj, hallgass meg... én is megkívántam az elixírt, mindenki ezért ostromolta Galeottit... Bice is ki akarta csikarni, a követek, az orvosok is mind... én is ember vagyok és a halál olyan közelről fenyegetett! Antonió, hidd el, Galeotti kínálta... ideadta... nem tehetek róla.

CSÁKY: Hazudsz! Egy szót se! Utállak.

GENOVÉVA: Én imádlak! Csak ezt akartam mondani. Most már, ha kegyelmes tudnál lenni hozzám, ölj meg, Antonió!

CSÁKY: Nem vagy rá érdemes!

GENOVÉVA: Bocsáss meg legalább!

CSÁKY: Soha!

GENOVÉVA: Az Úr Jézus is megbocsátott.

CSÁKY: Én ember vagyok, barbár magyar és én utálok a bűnt. Megyek, mert félek, hogy megfojtalak.

GENOVÉVA: Ó, ha ezt a kegyet megadná az Isten! Csáky, Antonió, szerelmem, látod, Beatrice halálra keres. A magyarok, ha megtalálnak, a fogaikkal marcangolnak szét. Menekülnöm kellene és te nem akadályoznád meg, de én mégis itt maradok, én mégsem megyek, egy lépést sem teszek, ameddig meg nem bocsátasz, vagy meg nem ölsz a te szent haragodban.

CSÁKY: A hajdúk majd elbánnak veled!

GENOVÉVA: Tegyük meg. Szaggassanak széjjel, Beatrice fogasson el és küldjön máglyára. De nem hagyjak el téged.

CSÁKY: Nem sajnállak, grófnő!

GENOVÉVA: Ha mennék, csak veled mennék, Antonió! Veled igen! Ahová akarsz!

CSÁKY: Az én tiszta házamban nincs helye cafatnak.

GENOVÉVA: Ha te elvinnél magaddal! A te várad börtönében boldogan szenvedném a büntetést... vagy ha cseléd kellene, szolgálnám az anyádat és a kis húgodat... boldogan lennék a kis húgod dajkája.

CSÁKY: A kerítője!

GENOVÉVA: Vagy a citeráslányod lennék, ha akarnád... ha néha nagy borozás, kártya, vadászat vagy csaták után megkívánnál...

CSÁKY: Igen, erre való vagy!

GENOVÉVA: Vagy egy örökkévalóságon át imádkoznám érted... Magamra könyörögném le rólad a betegséget, vénséget, bánatot...

CSÁKY: Csábító kígyó!

GENOVÉVA: De ha nem tudsz megbocsátani, akkor adj át a vérteseidnek. Fogj el és küldj máglyára... elég volt. Csak azt akartam mondani, hogy szeretlek és meghalok érted.

KILENCEDIK JELENET.

Előbbieket, Bonfini, Maffeo, Bollani, Quercy, főpapok, főurak.

HANGOK, *kívülről*: Galeotti, hol vagy Mágus? Hahó, Marzió!

BONFINI: Ah, a grófnő Őexcellenciája!... Csáky gróf... hol van a magister? Felkelt a nap... itt a megváltó konstelláció.

MAFFEO: A király állapota súlyos...

QUERCY: Reszketek... odavagyok az izgalomtól...

BOLLANI: Marzió! Marzió!

CSÁKY: Galeotti most rohant a Felséges úrhoz! Gyerünk mi is, Illustrissimi...

Kívülről nagy zaj.

BONFINI: A magyarok. Borzasztó emberek. Már megrakták a máglyát...

QUERCY: Valaki elhitette velük, hogy megmérgezték az Imperátort.

CSÁKY: Valóban lehetséges, hogy megmérgezték?

BONFINI: Az orvosok nem tartják valószínűtlennek. Vannak tünetek...

CSÁKY: Akkor Galeotti meg fogja menteni!

BONFINI: Meg fogja menteni. Én tudom. Nekem megmondta!

QUERCY: Én bírom Galeottiban!

EGY FŐPAP: A birodalom minden harangja Isten irgalmáért eseng...

MAFFEO: Az Úr Jézusra mondom, egész Európa sorsa függ ettől.

BONFINI: Szaladjunk Galeotti után. *Feltűnik Galeotti alakja.* Szent Isten, visszajött...
Magister! Beszélj!

TIZEDIK JELENET.

Előbbiek, Galeotti.

GALEOTTI: Uraim, meghalt a király.

CSÁKY, *felordít*: Megölték... Gyilkosok. *Lerohan.*

MIND: Meghalt? Meghalt a nagy király...

EGY FŐÚR: Megmérgezték?

GALEOTTI: Nem úgy van, Illustrissimi. Ha megmérgezték volna, akkor meg tudtam volna menteni.

BONFINI: De az orvosok azt hiszik. Milió...

GALEOTTI: Én jobban tudom. Ez nem emberi kéz műve volt, itt a titokzatos Isten rendelkezett.

BONFINI: De itt kő kövön nem marad. A hajdúk! Jaj nekünk. Jaj, akit meggyanusítanak!

GALEOTTI: Signori, menjetek az ő halottas ágyához... Ne féljete, ott biztonságban vagytok. Az ő holtteste mellett megdermed a bosszú és a düh... Ő holtan is megvéd benneteket...

EGY FŐPAP: Menjünk. Imádkozzunk érte.

HANGOK, *elmenőben*: Ez az egész világ gyásza... Istenem, ó istenem!... Meghalt... Micsoda pusztulás...

TIZENEGYEDIK JELENET.

Galeotti, Genovéva.

GENOVÉVA: Meghalt!

GALEOTTI: És én felelek érte a büntető Úristen előtt.

GENOVÉVA: És a katonák már megrakták a máglyát.

GALEOTTI: Menekülni akarsz?

GENOVÉVA: Ó, én nyomorult, szerencsétlen árva... Nardella... hej, hol van Nardella?

GALEOTTI: Elfogták szegényt. Most már ég a máglyán.

GENOVÉVA: A máglyán!? Szent Szűz el ne hagyj!

Künn erős zaj, puskaropogás, dőngetés, harangszó.

GENOVÉVA: Ó én nagy vétkem! Misericordia! Ments meg, Galeotti...

GALEOTTI: Most már nem tudlak innen kimenteni. Mi ide vagyunk zárva ebbe a szörnyű börtönbe.

GENOVÉVA: Könyörülő Isten!...

A zaj erősödik; hangok: Meghalt a király! Ég már a boszorkány! Hol a másik? Hol van az olasz varázsló?

GALEOTTI: Minket keresnek...

GENOVÉVA: Máglyáról beszélnek...

GALEOTTI: Nézd, ott száll a füstje. *Kinéz az ablakon.* Ott égetik Nardellát.

GENOVÉVA, *leroskad, kezébe rejti arcát.*

HANGOK, *kívülről:* Erre járt a vörös köpenyeges asszony. Hé, öreg, erre! Meghalt a király. Itt vannak a gyilkosok. Máglyára velük! Katonák!

GENOVÉVA: Galeotti, most tégy csodát! Marzió... mondd csak: halhatatlan vagyok?

GALEOTTI: Az életeden az Egek öröködnék... de a szenvedéstől nem tudlak megszabadítani.

FAMULUS, *beront:* Itt vannak a veszett kutyák, uram!

GALEOTTI: Ne védjük magunkat...

FAMULUS: Én nekifeszítem a vállamat!

Kívülről bezúzzák az ajtót; megdördül az ég; megered a zápor.

TIZENKETTEDIK JELENET.

Előbbiek, öreg testőr, fiatal testőr, kapuőr, katonák.

KATONÁK, *betódulnak:* Itt vannak a gyilkosok...

ÖREG TESTŐR: Itt a salernói grófnő! Hej, cudar bestia...

FAMULUS, *dulakodik velük.*

FIATAL TESTŐR, *Galeottira mutatva:* Fogjátok le ezt a bitang olaszt. Az hozta a mérget...

GALEOTTI: Hozzám ne nyúlj! *Kardot kap le a falról, védi magát. A famulus az ajtónál dulakodik.*

ÖREG TESTŐR: Dögölj meg! *Megszúrja Galeottit.*

GALEOTTI, *lerogyva:* Végem van, Giuseppe.

FAMULUS: Gazdám! Magister! Élész még?

Odarohan Galeottihoz, felkapja, támogatja, éleszti.

ÖREG TESTŐR, *Genovévához:* Te pedig velünk jösz!

MIND: Máglyára vele! *Dörgés, villámlás. Máglyára!*

GENOVÉVA: Segítség, Marzió!

GALEOTTI: Ne félj, Genovéva! Te halhatatlan vagy!

A katonák elhurcolják a grófnőt és valamennyien el.

TIZENHARMADIK JELENET.

Galeotti, famulus.

FAMULUS: Élsz még, jó uram?

GALEOTTI: Segíts fel!

FAMULUS: Megszúrt a gazember.

GALEOTTI: Csak igazságot tett... Ez az Isten haragos ökle... *A karszékbe támolyog. Kívülről orkán, áprilisi zápor, dörgés, villámlás.*

FAMULUS: Fáj, Magister, nagyon?

GALEOTTI: Hallod, hogy tombol az orkán? Óh, Mathias Corvinus, az ég is megrendült a te veszteden! Sírnak, üvöltenek, jajgatnak az elemek...

FAMULUS, *székre ülteti Galeottit*: Jól ülsz, Domine? *Zsámolyt tesz a lába alá.* Nem magas? Nem kemény?

GALEOTTI: Hozz fiam bort. *Iszik.*

FAMULUS: Izlik, Domine Magister?

GALEOTTI: A te egészségedre. Ha mégis meg találnék halni...

FAMULUS: Oh, uram, jaj nekem, nyomorult féregnek!

GALEOTTI: Kartaphilus fiam, te nagyon derék fickó voltál mindig.

FAMULUS: Mégsem hallgattál rám sohasem.

GALEOTTI: Te voltál az egyetlen, aki igazán szeretted.

FAMULUS: Ne halj meg, Mester! Nézd, én mindent megteszek a kedvedért. Megtanulom a betűket. Egy-két syllogismust máris tudok. Fújatom az orgonát. Uram, lehozom a csillagokat érted. Oh, Luna, le nem zárt szempilla... kék fény, álmatlan éjszaka, örök élet titka...

GALEOTTI: Nem úgy van, Kartaphilus fiam, mondd csak ahogy szoktad: Lumpok cimborája, cifra lányok éjjeli lámpása. Úgy van, neked van igazad. És töltsd meg a serleget, magadnak is egyet... *Koccint.* Ne bögj! Hallod a zivatart? Hogy szakad a zápor! Kartaphilus fiam... eredj az ablakhoz. Nézd meg, mi van az udvaron...

FAMULUS: Mint a veszett kutyák, úgy futkosnak a máglya körül.

GALEOTTI: A grófnőt látod-e?

FAMULUS: Látom, óh a szerencsétlen!

GALEOTTI: A máglyára dobták?

FAMULUS: Még nem dobták. A tüzet élesztik. A zápor kioltja a lángot. Csak senyved és füstöl a farakás. A csóva is kialszik a kézben. Magister, gyere csak... a vállamra veszek... nézd csak... nézd a vörösruhás asszonyt, milyen bátran áll a máglya tövében.

GALEOTTI: Fiam, hagyd el... gyere ide mellém.

FAMULUS: Bezzeg a katonák ijedten futkosnak a farakás körül. Nini, most egy lovas vágat az udvaron... Versenyt repül a viharral és kiugrat a Cilley-kapun!... A grófnő utána sikolt a lovasnak... Jaj, a szegény asszony! És hogy szakad a zápor... Senki sem mer az asszonyhoz nyúl... Uram, mindenki elvesztette a fejét... ebben a zűrzavarban elmenekülhetnénk... Ül fel a hátamra.

GALEOTTI: Nem megyek. Nem érdemes, fiam. Én már meghalok.

FAMULUS: Jaj, jaj, én Istenem!

GALEOTTI: Gyere ide mellém. Végrendeletet teszek.

FAMULUS: Ne halj meg! Drága, jó uram!

GALEOTTI: Ami pénzt ér rajtam, ruhám, fegyverem, paripám, az mind legyen a tied.

FAMULUS: Nem kell nekem semmi, csak meg ne halj, csak te maradj velem!

GALEOTTI: Szellemi kincseimet is mind terád hagyom, fiam! Receptkönyvem és varázspálcámat és orgonámat is, amelyen szellemek játszanak.

FAMULUS: Jaj, nem kell nekem semmi!

GALEOTTI: Miért nem? Még nagy mágus lehetsz általuk, Kartaphilus fiam. Csak el ne feledd felhúzni a szellemeket. Jobbról a fedél alatt a sarkon van a szellem. Ott kell felcsavarni.

FAMULUS: Hát gépre jár?

GALEOTTI: Mit gondolsz? Mind gépre járnak a szellemek. A nap és a hold is, Jupiter és Mercur is... Ég, föld, tengerek, növény, állat, ember, angyal és ördög, mind gépezetre jár, csak hogy az Isten igazgatja a világ csavarait... Adj innom! Ül ide, koccintsunk. *Istnak.*

FAMULUS: Magister, óh ég, nekem megszakad a szívem.

GALEOTTI, *iszik*: Ezt a nagy Corvinus emlékezetére. Oh te dicső, te egyetlen, te isteni Mathias, neked talán jobb most, de jaj azoknak, akik itt maradnak. Jaj nekik, akiket itt hagytál, te nagy, erős, igaz, rendületlen ember, te hatalmas félisten, mi szigorú, egyetlen, édes, jó apánk!... Bocsáss meg nekem, legkisebb és legbűnösebb fiadnak és engedd, hogy a másvilágon téged szolgáljalak, én bűnbánó rabszolgád, amen.

FAMULUS: Magister, te sírsz?

GALEOTTI: Életemben először és utoljára, fiam. No ne bögj, ne búsulj! Igyunk... Ezt a salernói grófnő egészségére.

FAMULUS: Jaj, mi lehet vele! Talán el is égett!

GALEOTTI: Ő halhatatlan, fiam!

Kinyílik az ajtó, mint egy túlvilági jelenés, úgy áll Genovéva az ajtókeretben.

FAMULUS: Damaszkuszi szent Szűz... a salernói grófnő!!

GALEOTTI: Tudtam, hogy visszajön! Ő a halhatatlan asszony!

TIZENNEGYEDIK JELENET.

Előbbiek, Genovéva.

GENOVÉVA: Szabadon engedtek.

GALEOTTI: Tudtam. A máglya kialudt...

GENOVÉVA: Megrettentek a katonák.

GALEOTTI: Ez az Isten rendelése volt.

GENOVÉVA: Beatrice is eliszonyodott. Megparancsolta, hogy engedjenek el.

GALEOTTI: Mert halhatatlan vagy.

GENOVÉVA: És Csáky... Csáky... Csáky lóra kapott és elvágatott. Ott vágatott keresztül az udvaron... a máglya előtt száguldott el, de felém sem nézett... Kiáltottam utána, de ő kivágatott a Cillej-kapun... Csáky hazament a várba és nem vitt el magával! És felém se nézett.

GALEOTTI: De halhatatlan vagy!

GENOVÉVA: Nem akarok! Borzadok... Félek magamtól... megszakad a szívem... így nem akarok élni!

Galeotti feje lehanyatlik.

GENOVÉVA: Marzió, te rosszul vagy... Szent Ég!... Galeotti, nyisd fel a szemed!

FAMULUS: Gazdám, édes jó gazdám!

GALEOTTI: Nagy tüzet érzek itt... itt benn...

FAMULUS: Magister, ne hagyj itt... olyan árva leszek... Magister, nem sajnálsz?

GENOVÉVA: Galeotti, ne menj el, mielőtt fel nem oldozol! Csáky nem tudott megbocsátani.

GALEOTTI: Mert az élő szerelem engesztelhetetlen... De én már megyek!

GENOVÉVA: Marzió!... Én is veled megyek!

GALEOTTI: A halál borzasztó titok.

GENOVÉVA: Egyetlen megváltás. Az élet, az én életem elviselhetetlen.

GALEOTTI: A te életed most kezdődik újra.

GENOVÉVA: Nem akarok élni! Galeotti, add vissza a halált!!

GALEOTTI, *tagadólag int.*

GENOVÉVA: Az Isten szerelmére kérlek, add vissza a halált!

GALEOTTI, *búsan ingatja a fejét.* Miért? Te szép vagy és hatalmas, fiatal és hódító...

GENOVÉVA: De én kimondhatatlanul szenvedek. Én elvettem az Imperátortól a halhatatlanságot, elvesztettem Csákyt és elvettem a te örökkévaló dicső hírnevedet.

GALEOTTI: Mindegy, de te örökké fogsz élni!

GENOVÉVA: Galeotti! Te mondtad: az örök élet itt e földön nem áldás, de átok.

GALEOTTI: Ez a halhatatlan titánok végzete.

GENOVÉVA: Galeotti Marzió, könyörülj! Add vissza a halált!

GALEOTTI: Ne félj, Madonna. Még sok gyönyörű nap lesz a te örökkévaló vezeklésedben, még sokszor nagyon boldog leszel a férfi ember örök imádatában, óh, adjatok innom, - nem bort... vizet... vizet... égek!

FAMULUS: Uram, édes jó Apám, kedves Magister, ne halj meg! Mit tegyek veled? Jaj, a varázsigék. Hatalmas Isten, most nyisd fel az én nyomorult eszemet. Magister, tudom!... Daries, dardaries, astaturies, huat, huat, ista sista, damiabo, damna ustra et laxato, amen. Magister, lásd, hibátlanul el tudom mondani.

GALEOTTI: Derék dolog volt. Most már bizonyos, hogy nagy mágus leszesz. De én meghalok.

GENOVÉVA: Vizet! Segítség! Hamar... Vizet... Segítség!

GALEOTTI: Csitt, várjatok még egy kicsit. Én is a titánok közül való vagyok. Lehoztam az égből a halhatatlanság isteni tüzét, Prometheusnak képzeltem magamat és meg akartam teremteni a halhatatlan embert. És tudjátok mi történt velem?

FAMULUS: Uram, ne gyötörd magad!

GALEOTTI: Hallgassatok ide. Prometheus voltam, de jött egy skarlátruhas asszony és kicsavarta kezemből a fáklyát. Egy asszony... Elég volt egy asszony. De nem baj. Mindegy már. Megyek Mathias Rex Imperátor után, neki is meg kellett halnia! Mindenki meghal s valahányszor azt hiszik, hogy az ember lelopta az égből a halhatatlanságot, mindig jön egy Éva.

GENOVÉVA: Marzió bocsáss meg...

GALEOTTI: Én megbocsátok neked. Én tudom, hogy az asszony nem felelős azért, amit a vágyak határtalanságában és a kielégülések nélkülözésében vétkezik.

GENOVÉVA: Oh, én nagy vétkem. *A mágus lába elé borul.*

GALEOTTI: Kelj fel leányom! A férfi hajtja az asszony ölébe a fejét és minden halhatatlanságával ott pusztul, mint a méh a csók gyötrelmes kéjében.

GENOVÉVA: Bocsáss meg nekem, Marzió!

GALEOTTI: Egy örökkévalóságot ad azért a percért, de megéri a csere.

FAMULUS: A sátán gyötri. Az utolsó kenetet!

GENOVÉVA: Isten veled, Marzió. Imádkozzál értem.

GALEOTTI: Ne sírjatok, csendes, néma temetést rendeztetek nekem. *(Elhaló hangon.)* Tisztavízű patak kétfelé vált ága ölelje körül síromat és fejfámra írástok: itt nyugszik Galeotti Marzió, aki látta a legszebbet, övé volt a legnagyobb gyönyör, szolgálta a halhatatlanságot és elbukott a meredek ösvényen. *(Int a famulusnak.)*

FAMULUS: Mit kívánsz, Magister?

GALEOTTI: A sphaerák zenéjét.

(Megszólal a zene.)

GENOVÉVA, *átszellemülten*: A sphaerák zenéje!

GALEOTTI: Eredj, leányom és szépségeddel ragyogd be a földet. Támassz háborúkat, köss békét, építs, rombolj, isteni jó vagy rossz kedved szerint. Eredj, élj, adj szerelmet, életet és halált, szülj szép leánygyermekeket s azok járják be a világot és hintsék szét az emberek között az áldást és az átkot. Eredj, halhatatlan szépség, szerelem asszonya, Éva, Heléna, Cleopatra, Genovéva...

FÜGGÖNY.